

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 18-19 • Perjantaina 5. toukokuuta 2006

57. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Kurkijoki-Seura juhli komeasti

Kauniina keväisenä sunnuntaipäivänä 23.4. kokoontui Karjalatalon juhlasaliin kauniisti katettujen pöytien ääreen lähes satapäinen juhlaväki seuraamaan monipuolista ohjelmaa ja nauttimaan väliajalla herkullista kaurakiisseliä sekä karjalanpiiraita ja kahvia. Iloinen puheensorina täytti ison salin niin kuin karjalaisissa juhlissa aina.

Karjalaiset juhlat eivät ole onnistuneet, jos niissä ei ole yhteislaulua. Nämä Kurkijoki-Seuran 40-vuotisjuhlalat olivat onnistuneet, sillä yleisökin sai laulaa. Ohjelma aloitettiin laulamalla Karjalan kunnailla.

Kamarineuvos Kari Rahialan tervehdyssanojen jälkeen estradin valtasi 0,4 tonnia lihaa eli Viipurin Lauluveikkojen Kvartetti Täyteläiset. He kertoivat, että he ovat toiselta nimeltään "Four Fats", siis suomeksi neljä läskiä. Nimi on mitä ilmeisimmin väännetty kansallisesti kuuluisan kvartettimme nimestä Four Cats eli suomeksi neljä kissaa.

Kvartetti Täyteläisiin kuuluvat ykköstenoria laulava Martti Leskinen, hänen kakkostenoria laulava veljensä Jorma Leskinen, yk-

kösbasso Olli Patosaari, joka myös pianolla säesti juhlan yhteislaulut sekä kisasadueton, sekä kakkosbasso Matti Matikainen. Kvartetti esitti Ylioppilaslaulun sekä serenadin Kaukainen aamu. Muita lauluja olivat Chopinin Lemmenlaulu ja Kenttöyläinen kehtolaulu. Humoristinen Saunalaulu jäi myös mieleen. Siinä annettiin yleisölle saunomisohjeita.

Tanhuja esitti Mukelot eli Karjalan Nuoret ry:n tanhuryhmä. Joukko koostui äideistä, mummoista ja yhdestä isästä lapsineen. Yksi vanhempi ja yksi lapsi muodosti aina yhden parin. Tanhut olivat erilaisia, perinteisempiä ja vähän uuden aikaisempia. Molempia sopivasti. Mukeloiden esityksessä oli kantelesäestys.

Tervehdykset ja merkit

Kurkijoki-Säätiön onnittelupuheenvuoron esitti hallituksen jäsen Leena Virtanen (o.s. Möltsi). Hiitolaiset ry:n onnittelut esitti puheenjohtaja Margit Räsänen. Pääkaupunkiseudun karjalaisyhdistys Pääsky ry onnitteli laulun kera. Karjalan Liiton virallisen onnittelun esitti entinen liittovaltuuston puheenjohtaja Pertti Viinanen. Onnittelut otti vastaan Kurkijoki-Seuran puheenjohtaja Riitta Sainio

Muun muassa Irja Utunen oli pukeutunut juhlan kunniaksi Kurkijoen kansallispukuun.

ja hallituksen jäsen Anna-Maija Nurminen-Lempinen.

Kurkijoki-Seura jakoi Karjalan Liiton harrastemerkkejä aktiiveille jäsenilleen. Merkin saajat olivat Kaarlo Heinonen, Jorma Kaartinen, Irma Kauppinen, Raili Kuosa, Mauri Rastas, Eira Savolainen ja Heljä Suveri. Riitta Sainio ojensi merkit, ja Sakari Karsila jakoi merkkinsaajille ruusut.

Kotiseutuneuvos Aira Viitaniemi nosti viimevuotisten Karjalaisten Kesäjuh-

lien nuorimman piiraantekijän Sauli Saarnion lavalle. Hän piti pienen puheen, jossa hän kertoi, ettei ollut viime kesänä varautunut silloin kolmivuotiaan Saulin osanottoon. Sauli sai tuolloin palkinnoksi Karjala-mukin, mutta nyt Viitaniemi oli hankkinut hänelle pokaalin, jonka hän piiras-mestarille ojensi. Eikä hän voinut olla nytkään kehumatta, kuinka tyynesti Sauli oli piiraita kilpailussa tehnyt, vaikka yleisön ja median (aina TV-uutiskameraa myöten) mielenkiinto tähän

Sivuillamme TÄNÄN mm.

Perheutisia	3
Kurkijoki-Seuran juhlan puheet ...	4-6
Arkeologisia tutkimuksia	6-7
1930-luvun pula-aika ym.....	9
Heikinmaa muistelee, osa 28	10
Mielipiteitä	11

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 19.5., 2.6., 16.6., 30.6., 7.7.

erityisesti kohdistuikin.

Hauska ohjelmanumero seurasi, kun Marjatta Nieminen ja Sirpa Räsänen lauloivat Kissadueton. He olivat pukeutuneet kissa-asuihin, toinen kolliksi ja toinen katiksi. Olli Patosaari säesti pianolla. Miaauu!

Väliajalla nautittiin Aira Viitaniemen keittämää erinomaista kaurakiisseliä. Jälkiruokana maistui kahvi, karjalanpiiras ja pulla. Myös myyntipöydälle oli koottu joitain tärkeitä Seuran myyntituotteita. Sieltä löytyi myös Kurkijoki-Seura ry:n uusi 40-vuotishistoriikki.

Seuraava yhteislaulu oli yleisölle vieras. Kaunista Laulu Kurkijoelle –laulua ei olla paljon kuultu eikä laulettu, joten sitä ilmeisesti pitäisi vähän opetella. Sanat ovat koskettavat.

Saa arkinen askare tauota hetken, sydän herkistyy hiljaa kuuntelevaksi.

Taas teemme me Laatokan rannoille retken, se koskaan ei käy mahdottomaksi.

Kun nousee kurkien korkeille teille, rajan rastitun – tiedäthän – alhaalla tapaa. Ei täällä ainutta estettä meille, tie muistoille auki on – väljä ja vapaa.

Se siinä on, sielusi silmin jo näet, kotiseutusi armaan jo entisellään. Tutut vaarat, notkelmat, joen ja mäet, siellä kotia meillä ei enää kellään.

Ja aina kun toinen toisensa kohtaa, yhä yhdistää se, minkä heimomme koki. Nykytöuhujen yllä vain muistoina hohtaa oma entinen rakkain Kurkijoki. Oli unta käyntimme Karjalassa, uni ihmeen kaunis valveilla nähden. Työ katkesi siellä ja jatkamassa olen täällä kohtalon käskyn tähden.

JATKUU SIVULLA 6

Kaarlo Heinonen (vas.), Jorma Kaartinen, Irma Kauppinen, Raili Kuosa, Mauri Rastas ja Heljä Suveri saivat Karjalan Liiton harrastemerkkit Kurkijoki-Seuran 40-vuotisjuhlissa. Eira Savolainen ei ollut paikalla, mutta hän saa merkinsä myöhemmin.

Viipurin Lauluveikkojen Kvartetti Täyteläiset ovat Olli Patosaari (vas.), Matti Matikainen, Martti Leskinen ja Jorma Leskinen. Ohjelma oli koottu monipuoliseksi.

5.5.2006

Vahvoja ja heikkoja äitejä

Kun tulin aamulla töihin, olin ihan hämmästyksestä ymmyräinen. Ensin näin tienposkessa valkovuokkoja, joiden ei pari viikkoa sitten olisi uskonut kukkivan vielä äitienpäivänäkään. Kun tulin Loimaan kaupunkiin, silmäni kohtasi uskomaton näky: koivut vihersivät. Täydelliset pienet hiirenkorvat olivat puhjenneet aikaisimpiin lajikkeisiin ilmeisesti yön ja aamun tunteina.

Kevät tuo mukanaan valoa, lämpöä, juhlia. Viikon päästä saamme viettää kevään juhlista herkintä eli äitienpäivää. Jokaisella meillä on tai on ainakin ollut äiti. Jokaisella meistä on erilaiset muistot äidistä ja usealla myös isoäidistä tai -äideistä. Se, millaisia muistoja äideistä meillä on, vaikuttaa pitkälle elämäämme. Onneksi muistot useimmiten kultaantuvat.

Lapsen lojaalisuus vanhempaansa, äitiään ja isäänsä, kohtaan on uskomattoman vahva. Olipa äiti tai isä minkäläinen tahansa, lapsi ei häntä petä. Jos vanhempi ei satukaan olemaan mallikansalainen, lapsi luottaa häneen ja tukee, jopa valehtelee hänen puolestaan. Siitä syystä onkin surullista, etteivät kaikki vanhemmat pysty olemaan lapsilleen esimerkkeinä ja tukena ja turvana.

Varmasti jokainen vanhempi pohjimmiltaan on ole-

massa lastaan varten ja haluaisi olla paras mahdollinen tuki, turva ja kaveri lapselleen. Mutta on suurempia voimia, jotka vievät ihmistä väärään suuntaan, päih-teet etunenässä. Päih-teiden saannin helpottuminen, yhteiskunnan asettamat vaatimukset, työttömyys jne. vaikuttavat siihen, ettei yhä enenevä joukko nuoria ihmisiä jaksa elää tavallista arkea. Silloin haetaan pikaista unohdusta, paetaan ”pilveen”, ja pahimmassa tapauksessa lapset unohtuvat.

”Se rakkaus ainoa päällä maan, se äidin rinnassa asuu vaan.”

Välillä tuntuu, että yhteiskuntakin haluaa paeta arkea. Lopultakin julkisesti puhutaan vanhaikotien hoitajien vähäisyydestä. Se on onneksi herättämässä päättäjät huomaamaan, mihin säästöt ovat johtaneet. Hoitajia on vähennetty. Mutta samaan aikaan pitkitetty kotihoito on johtanut siihen, että ne vanhukset, jotka laitospaikan saavat, ovatkin erittäin huonokuntoisia ja tarvitsevat entistä enemmän hoitohenkilökunnan aikaa. Ikävintä tässä kehityksessä on, ettei kukaan enää haluaisi vanhushoitoloihin töihin. Työvoimaa ei ole, vaikka sitä haluttaisiin palkata.

Toivotan kaikille äideille ja isoäideille - mummoille - oikein hyvää äitienpäivää!

Raija Hjelm

Hartaus sunnuntaiksi 7.5.
3. sunnuntai pääsiäisestä

Äidit neljässä polvessa

Ensi sunnuntaina, 2. rukouspäivänä muistamme taivasikävää ja seuraavana sunnuntaina vietämme jo äitienpäivää, jolloin päivän teksti, Joh.15:10-17, on Jeesuksen jäähyväispuheesta ja korostaa meille Jeesuksen ystävyyttä. Jeesus jättää ystävän testamentin, joka on enemmän kuin parhainkin omaisuustestamentti. Se vakuuttaa meille ikuista ystävyyttä, ikuista mielenrauhaa. Jos mikä täällä maailmassa niin äiti ja äidin muisto on sellainen perintö, jota mikään ei voi korvata

Haluan kiitollisena muistaa omia äitejä neljässä polvessa. Äitini äiti, Ammi-mummo oli kasvanut talon ainoana lapsena ja oli sen vuoksi tottunut kaikenlaisiin töihin. Hän sai nukkua ikuneen talvisodan aattona, keväällä 1939. Kurkijoen hautausmaalta olen turhaan etsinyt hänen hautakiveään. Isäni äiti, Maria-mummo lähti evakkoon, mutta koki sodan aikana raskaan menetyksen. Hänen 35-vuotista leskeyttään painoi sodan uhri, toinen hänen pojistaan, isäni veli Eino Johannes jäi taistelulentäille isänmaan uhrina. Heitä muistellessa voisi todeta Ilmari Pimiän runon sanoin: ”Lapsuuden kehto,... Voi miten rakkaat, voi miten armaat oli ne Karjalan kultaiset kunnaat! Voi miten raskaat, voi miten harmaat ovat ne Karjalan maksamat lunnaat! Sinne jäi maammojen, taattojen haudat - heitä, ah, suojele, siunattu santa.”

Oma äitini lähti ensimmäisen kerran evakkoon puolivuotias tyttö sylissään. Tämä ja viisi vanhempaa lasta olivat vielä hoidettavia. Toisen kerran oli evakkomatkalta lähdössä jo seitsemän lasta. Äidilleni Lapinlahden ja Soskuan maisemat olivat syöpyneet syvästi mieleen. Hän kertoi, ettei hän voinut pariin vuoteen katsoa ulos Alastaron uudistilan ikkunasta, maisema oli hänestä niin outo.

Hän uhrasi kuitenkin kaikki voimansa, jopa terveytensä, perheensä hyväksi. Hän ei suostunut antamaan lastaan sotilapseksi Ruotsiin, vaikka sitäkin häneltä vaadittiin. Hän oli meidän lasten todellinen ystävä, joka kaikessa tahtoi meidän parastamme. Emme varmaankaan paljon tuottaneet hänelle iloa, mutta aina hän jaksoi meitä rakastaa ja kannustaa. Kuinka syvästi koskikaan hänen varhainen poismenonsa. Hänen muistonsa elää hyvin kauniina mielissämme.

Oma vaimoni, lasteni äiti, on kasvanut Satakunnassa, mutta monet hänen koulutoverinsa ja ystävänsä olivat karjalaisia. Näiden kanssa hän on surrut menetyksiä ja myös pikkulottana vaikuttanut suomalaisen identiteetin ilmapiiriin luomiseen. Ehkä se on vaikuttanut myös siihen, että lapsemme ovat olleet kaiken aikaa ylpeitä karjalaisuudestaan. Kirsti Bergroth kirjoittaa: ”Me kaikki olemme vailla Karjalaa, emme ainoastaan me karjalaiset. Se on otettu meiltä kaikilta, se oli Suomea.”

Olen seurannut tyttärieni ja miniäni äitiyttä ja nähnyt myös nykypäivän äidin ansiotyön ja odotusten paineessa. Olemme saaneet isovanhempina iloita lasten kasvamisesta ja tukea heidän kasvuaan. On ilo olla auttamassa, mutta suuri on se riemu, mikä syntyy äidin läheisyydessä. Siinä on elämän iloa, elämän kirkkautta.

Eino Orpana

Tiedotus Kurkijokelaisen lukijamatkalle lähtijöille Mistä nouset autoon?

Vielä on noin viikko aikaa lähettää passin kuvastusta valokopio osoitteella:

Matka-Niinimäki
Yrittäjätie 5
21870 RIIHIKOSKI

Liitä lähetykseen osoitteesi, puhelinnumerosi sekä Kurkijoen kylä, josta olet kiinnostunut/lähtenyt. Myös tieto, mistä nouset bussiin, on tärkeä. Matkareitti näillä näkymin: Turku-Äijänkanto-Loimaa-Humppila-Fors-sa-Helsinki/Kiasma-(mahd. Helsinki/Itä-Keskus?)-Hamina-Leikari-Vaalimaa(Aimo Annos). Toukokuun loppuun mennessä matkatoimisto lähettää osoitteeseenne laskun sekä matkaohjelma ja -aikataulun.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri ..... 60 centtiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. .... 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi ..... 35 euroa
6 kk ..... 20 euroa
3 kk ..... 12 euroa
Pohjoismaat ..... 39 euroa
Muualle ..... 46 euroa

toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

NIMIPÄIVÄT

pe 5.5. Maini,
la 6.5. Ylermi
su 7.5. Helmi,
Kastehelmi
ma 8.5. Heino,
ti 9.5. Timo, Eurooppa-päivä
ke 10.5. Aino, Aini, Aina
to 11.5. Osmo
pe 12.5. Lotta, J.V.
Snellmanin
päivä, suomalaisuuden päivä
la 13.5. Kukka, Floora
su 14.5. Tuula,
Äitienpäivä
ma 15.5. Sofia, Sonja,
Sohvi
ti 16.5. Ester, Essi,
Esteri
ke 17.5. Maila, Mailis,
Maili, Rebekka
to 18.5. Erkki, Eero,
Eerik, Eerikki,
Eerika

Muistettavaa

Äitienpäiväjuhla la 6.5. klo 13
Seurakuntakeskus, Itäpuisto 14,
Pori (huom. viikkoa ennen äitienpäivää).
Juodaan täytekkakukahvit, jonka jälkeen hiitolaisen jälkipolven esittämää ohjelmaa. Kaikki ovat tervetulleita, vapaa pääsy. Järj. Hiitolan Pitäjäseura ry.

Elisenvaaran marttakerho kokoontuu Allilla ke 10.5. klo 12.

Äitienpäiväjuhla su 14.5. klo 15
Karjalatalon Viipuri-salissa. Järj. Pääkaupunkiseudun karjalaiset yhteisöt Pääsky ry.

Hiitolan ja Kurkijoen sukututkimuspiiri kokoontuu torstaina 18.5.2006 klo 18 Karjalatalon Wärsilä-salissa, Käpylänselä, Helsinki. Pauliina Karjalainen kertoo Siirasuvusta. Myös sukututkimustietojen vaihtoa. Saapua voi jo klo 15 alkaen. Tervetulleita ovat kaikki hiitolaisia ja kurkijokelaisia sukua tutkivat ja tutkimusta aloittavat. Lisätietoja tarvittaessa Veikko Revolta, puh. 050-560 6049, sähköposti: veikkirepo@hotmail.com. Ilmoittautuminen Kurkijoki-Seuran Porvoon retkelle viim. 21.5. Katso tarkemmin toisaalta lehdestämme.

Kiitokset äidille

Äiti, parhaat kiitoksemme sulle tänään toisimme, tänä juhlapäivänäsi, jos sen vielä voisimme. Yhdessä me puuhailimme, leikimme ja laulelimme. Meitä hellit, hoivasit, nukkumaankin peittelit. Iltarukouksen meille, äiti-kulta, opetit.

Vuodet vierii virran lailla, aika jatkoi kulkuaan. Sitten – äitiä me vailla jouduimme kulkemaan. Äiti, Sua kaipasimme, ikävöimme, rakastimme. Yhteisiä hetkiämme mielissämme muistelimme.

Syli lämmin, hellä sulla, hyvä siihen lapsen tulla. Neuvot monet elon teille kerroit jokaiselle meille. Siunauksin muistit meitä kulkeissamme elon teitä. Aina sulla aikaa riitti, monikohan silloin kiitti.

Tänään hautakummullesi tuomme kiittäin kukkasen, Sua, äiti miestelemme kyynel silmään kihoten. Olit äiti, rakkain parhain, luokse Luojan kukkatarhain muutit uuteen kotihin. Silloin vasta huomasimme, kuinka paljon menetimme.

Terttu Ketola

Onks tietoo KYSYMYKSET?

- Ketkä Suomen presidentistä ovat hallinneet täydellisesti venäjänkielen?
- Mikä on ainoa koiraeläin, joka nukkuu talviunta?
- Kuka oli SDP:n puheenjohtaja ennen Paavo Lipposta?
- Mikä on maailman nopein koirarotu?
- Millä tavalla islamilaisen saria-lain mukaan toteutetaan aviorikoksesta määrätty kuolemantuomio?
- Mikä on maailman pisin käärme?
- Mihin säveltäjä Jean Sibelius on haudattu?
- Kuka oli Suomen ensimmäinen naisministeri?
- Kuka on Suomen valtakunnansovittelija?
- Montako olympiakultaa Paavo Nurmi juoksi?

Sanan Voimaa

- 5.5. Herra on minun paimeneneni, ei minulta mitään puutu. Hän vie minut vihreille niityille, hän johtaa minut vetten ääreen, siellä saan levätä. Ps. 23: 1-2
- 6.5. Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kanssani. Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensaauvallasi. Ps. 23: 4
- 7.5. Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Älköön sydämenne olko levoton. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Minun Isäni kodissa on monta huonetta. Joh. 14: 1-2
- 8.5. Jeesus vastasi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani. Joh. 14: 6
- 9.5. Minä olen pannut teidän valittavaksenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen. Valitkaa siis elämä, että te ja teidän jälkeläisenne saisitte elää. 5. Moos. 30: 19
- 10.5. Mutta jos heidän miellesään olisi ollut se maa, josta he olivat lähteneet, he olisivat toki voineet palata sinne. Ei, he odottivat parempaa, taivaallista isänmaata. Hepr. 11: 15-16
- 11.5. Sateena virratkoon minun opetukseni, kastepisaroina vierikööt sanani, niin kuin vihma nuorelle nurmelle, niin kuin kuurosda ruohikolle. 5. Moos. 32:2
- 12.5. Muistelkaa muinaisia aikoja, ajatelkaa menneiden

- sukupolvien päiviä. Kysykää isiltänne, niin he kertovat teille, kysykää vanhuksiltanne, niin saatte kuulla. 5. Moos. 32:7
- 13.5. Tulkaa ja katsokaa Jumalan töitä. Hän on tehnyt meille suuria tekoja. Hän muutti meren kuivaksi maaksi, kuivin jaloin kansa kulki virran poikki. Ps. 66: 5-6
- 14.5. Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Jos noudatatte käskyjäni, te pysytte minun rakkaudessa, niin kuin minä olen noudattanut Isäni käskyjä ja pysyn hänen rakkaudessaan. Joh. 15: 10
- 15.5. Ette te valinneet minua, vaan minä valitsin teidät, ja minun tahtoni on, että te lähdette liikkeelle ja tuotatte hedelmää, sitä hedelmää joka pysyy. Joh. 15: 16
- 16.5. Ja Siionin jäljelle jääneitä ja Jerusalemissa jäljellä olevia kutsutaan pyhiksi - kaikkia, jotka on kirjoitettu elävien kirjaan Jerusalemissa. Jes. 4: 3
- 17.5. Ja Herran kirkkaus on oleva kattona kaiken yllä. Se on oleva kuin maja, joka varjelee päivän helteeltä ja suoja sateen ryöppyjä vastaan. Jes. 4: 5-6
- 18.5. Siitä me ymmärrämme, että totuus on meissä, ja me voimme hänen edessään rauhoittaa sydämemme, jos se meitä jostakin syyttää. Jumala on meidän sydäntämme suurempi ja tietää kaiken. 1. Joh. 3: 19-20

Perhe uutisia

Elsa Hartikka 90 v.

Rintamalotta Elsa Hartikka täytti 90 vuotta 17.3. Tuusulassa. Elsan vanhemmat olivat Kurkijoen Otsanlahden kylästä evakkoon lähteneet Hilja (o.s. Parikka) ja Viljo Hartikka, jotka löysivät uuden kotipaikkansa Pöytyän Rähkiöstä. Elsa on tehnyt elämäntyönsä sairaanhoitajana pääkaupunkiseudulla.

Isoäidin onnea

Ihojärven mummo kuvasi melliläläisen Holmin Leila-mamman äitienpäiväonnea, kun tämä sai Jari-poikansa nuoremman tyttären Nooran syliinsä.

Pastori Arto Lehtinevan sylissä Tatu Alppinen. Iida Jalavaa pitää sylissään Matilda Salminen, jonka pikku veljet Matias ja Mikael myös kuvassa. Kaikilla lapsilla juuret Lumivaarassa. Arto Lehtineva on kastanut kaikki nämä lapset. Kuva Jaana Rapo.

seurakunnalle 7/7 35 (kirkon vihkimispäivä, kirj. huomautus) Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lumivaaran osastolta”. Maljan on valmistanut Karjalan Tina Viipurista.

Kastemalja on Alavuden seurakunnan hallussa, niin kuin suurin osa Lumivaaran kirkon talteen saadusta esineistöstä.

Ukko Kari Rapo

Murresanoja

Viime numerossamme 16-17/21.4.2006 kurkijokelaisten murresanojen ja ilmaismujen vastaukset ovat Paulin muistin mukaan

1. karsinoituu = puinen astia ravistuu kuivuessaan,
2. huoppenuo = hoikistuu, laihtuu,
3. vokki = rukki,
4. korstein = savupiippu,
5. verski = tuore kala,
6. rieska = maito (nuorta maituu),
7. toisii = lähinaapuri,
8. tuprakka = esimerkiksi kosteaksi jäänyt vilja,
9. luukka = kyntöaura,
10. atra = sahra (perunanviljelyssä

tärkeä)

Seuraavien murreilmaisujen selitykset löydät Kurkijokelaisen 19.5. ilmestystä numerosta.

1. kovetti
2. rotinat
3. riuska
4. posajaa
5. puistaja
6. huoppaa
7. eppoittaa
8. tassii
9. huttu
10. haasto horoisaa

Juolaht mielehehin...

Vappuvipperä

Keväisin mekin teimme aina vappuvipperän tai tuulivipperän ja millä nimellä yhtä entistä kevääseen kuuluvaa mukavaa esinettä lie-nemmekin kutsuneet. Siin-henhän tarvittiin vain sopi-van kokoinen varsi ja jou-lutortun malliin paperista taiteltu pyörimisosa.

Mummo tai Tyne-täti meille ainakin monta kertaa tuollaisen mukavan vehkeen teki. Siinä sitä sit-ten juosta vilistettiin vippe-rä kädessä tuvan ympäri ja vieläpä toivottiin oikein hyvää tuulta vauhditta-maan vipperän pyörimistä.

Siihen aikaan ei aina vain tahtonut löytyä tarvikeita tuollaiseenkaan yksinkertaiseen juttuun. Toi-nen paperi tahtoi olla liian ohutta ja joku pahvinpala liian paksua. Kumpikaan ei oikein sopinut.

Mutta joskus nuo aika-ihmiset olivat olleet kaukaa viisaista ja säästäneet juuri

tuohon vipperän tekoon sopivaa vahvaa paperia tai ohutta pahvia. Aikansahan nuokin vekottimet vain kiinnostivat, ja taas vähän ajan perästä löytyi muita mukavia ajankuluja, jotta kyllä sitä silloinkin lapsuudessa monenlaista mukavaa meille oli tarjolla.

Terttu Ketola

Retkelle Porvooseen

Kurkijoki-Seura ry tekee perinteisen kevätretken-
sä tänä vuonna Porvooseen. Retki järjestetään
lauantaina 3. kesäkuuta.

Menomatka tehdään tilausbussilla, joka lähtee Kiasman edestä klo 9.00. Paluumatka taittuu m/s J. L. Runebergilä, joka irtoaa Porvoon satamasta klo 16.00.

Ohjelmassa on muun muassa puolentoista tunnin opas-tettu kiertokävely vanhassa Porvoossa sekä lounas. Kurkijokelaiset kutsuvat omiensa lisäksi mukaan kaikki ret-kestä kiinnostuneet, erityisesti hiitolaiset, kaukolalaiset ja kirvulaiset ystävineen.

Retken kustannus on 40 + / osallistuja. Ilmoittautumi-set 20.5. mennessä Sakari Karsilalle, puh. 0400-210 208 tai (09) 241 8904 tai Riitta Sainiolle, puh. 040-544 7582.

Juuret vahvasti Lumivaarassa

5.1.2006 syntynyt tyttö-lapsi sai Keravalla 26.2. kasteessa nimen Iida Sylvi Amalia Jalava. Kummit Jaana Jalava ja Jenni Alppinen. Kastepappi Arto Lehtineva Vaasasta. Onnelliset vanhemmat Jaana Rapo ja Marko Jalava.

9.1.2006 syntynyt poika-lapsi sai 11.3. Vaasassa kas-teessa nimen Tatu Veikko Ilmari Alppinen. Kastepap-pi Arto Lehtineva Vaasasta. Kummit Mari ja Tero Uusi-hakala sekä Anu Alppinen. Onnelliset vanhemmat Jen-ni (o.s. Rapo) ja Teemu Alppinen.

Kummankin lapsen kas-tajaisissa oli käytössä Lu-mivaaran kirkon kastemal-ja. Kastemalja oli tietävästi ensimmäisen kerran so-dan jälkeen käytössä. Kas-tevetenä oli vesi, joka on tuotu Lumivaarasta su-vun

mailta Tervajärveltä mum-mon puolelta sekä Kumo-lasta ukon suvun mailta.

Tatun kasteveden kaatoi kummisetä Tero Valamosta - vuonna 1995 nuorten Suur-Jaakkimalaisten mat-kalta - tuodun pihtakuusen alle. Iida on jo ilmoittautu-nut ensi kesän Lumivaara-matkalle suvun juurille.

Perinteiseen tapaan lap-set saivat kastelahjaksi myös Lumivaaran historia-kirjat. Ukko ilmoitti myös lastenlapsensa Vaasan Kar-jalaseuran jäseniksi. Nämä lapset ovat seuran nuorim-mat - niin kuin heidän omat äitinsä aikoinaan. Seurasta löytyy nyt karjalaista jälki-polvea kolmessa sukupol-veissa.

Tietoa kastemaljasta

Kastemaljassa on seu-raava teksti: ”Lumivaaran

Kevättä kohti

Aurinko
lämmöllään hellitteli,
räystäistä vettä jo tipahdelti.
Hävitti hanget paisteellaan,
paljasti palvel pihamaan.

Luonto jo kevättouhuissa eli,
talitintti laulaa helskityteli.
Keltasirku myös laulullaan
halusi tulla kertomaan.

Vauhdilla mennään kevääseen päin,
kurkiaurankin lentävän näin.
Voitettu taas on talven valta,
siksi laulamatta en olla malta.

Terttu Ketola

Lämmin kiitos

osallistumisestanne ja huomionosoituksistanne 40-vuotisjuhlassamme.

Kurkijoki-Seura ry

Pertti Viinasen juhlapuhe Kurkijoki-Seura ry:n 40-vuotisjuhlassa

Karjalainen kantaheimo Laatokan-Karjalassa jo vuonna 1000

Arvoisat perustajajäsenet, hyvät heimosisarret ja -veljet, arvoisat juhlavieraat. Parhaimmat onniteluni Kurkijoki-Seuralle sen juhlistaessa tänään toimintansa 40-vuotiaasta taivaltaan. Samalla lausun nöyrän kiitokseni Karjalan Liiton puolesta kaikille teille toiminnassa mukana oleville siitä merkittävästä työstä, jota karjalainen heimoväki on yhteisessä järjestötöyssä tehnyt.

Karjalaisuus on tänä päivänä yhä elinvoimaisempi. Viimeisin suuri osoitus tästä olivat viime kesänä järjestetyt Karjalaiset Kesäjuhlat Lahdessa. Juhliin osallistui kaikkiaan noin 20

000 henkeä eri tilaisuuksiin kolmen päivän aikana. Juhlakulkue puolestaan kokosi yhteen 2 300 marssijaa yli kahden kilometrin mittaiseksi kulkueeksi.

Tulevan kesäkuun 16.-18. päivinä kokoonnumme taas sankoin joukoin nyt Haminan ympyräkaupunkiin. Karjalaiset haluavat tavata tuttujaan ja haastella heidän kanssaan. Juhlat ovat osaltaan lujittaneet ja syventäneet myös karjalais-ten ja juhlapaikkakunnan väestön yhteishenkeä.

Juhlien suuri suosio on osoitus ja todiste siitä, että karjalaisuus ja karjalaisuuden edustamat arvot ovat edelleen tärkeä osa suoma-

laista identiteettiä. Karjalaisuuteen yleisesti yhdistettyjä arvoja ja luonteenpiirteitä ovat vieraanvaraisuus, sosiaalisuus, välittömyys, mutta samalla toisista välittäminen ja vastuu, iloisuus, korkea moraalinen sitkeys. Näille arvoille on erityisesti tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa yhä suurempi tarve ja tilaus.

1930- ja 1940-lukujen taite

Kysymykseen, miksi karjalainen Kurkijoki-Seura viettää toimintansa 40-vuotisen taipaleen juhlaansa Helsingissä, joudumme palauttamaan mieliin alkutalven 1939. Olin kaksi ja

puolivuotinen lapsi. Vanhempani olivat vajeat kolme vuotta aikaisemmin muuttaneet Kurkijoen naapuripitäjästä Hiitolasta Ruokolahdelle. Tieto Kaukopään selluloosatehtaan laajenemisesta oli kantautunut heidänkin korviinsa, ja vakituinen työ leivän saanniksi kiinnosti.

30.11.1939 elää varmaan monen läsnä olevan muistoissa pysyvästi, joko itse koettuna tai kirjoista luettuna. Kun Neuvostoliitto ei ollut saanut Suomen alueelle tulevia tukikohtatavoitteita neuvotteluissa läpi, se aloitti massiiviset sotatoimet Suomea vastaan maalla, merellä ja ilmassa.

Muutamaa päivää aikaisemmin oli ammuttu ns. Mainilan laukaukset, joita vastapuoli väitti yli viisi vuosikymmentä suomalaisen ampumiksi. Vasta Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjän johto myönsi asian oikean laidan. Talvisota käynnisti kehityksen, jonka toisessa päässä tultiin jatkosotaan, sen päättymiseen ja rauhansopimukseen, joka sinetöi alueiden pakkoluovutukset, Karjalan menetyksen.

13.3.1940 solmitussa talvisodan rauhan sopimuksessa Kremlin valtiain Stalin oli piirtänyt kynällä Suomelle ankarat rauhan ehdot. Paljon ankarammat mihin puna-armeija oli pystynyt hyökkäyssodallaan valtaamaan 105 päivän aikana käydyissä kiivaissa taisteluissa. Moskovan rauhan ehdot järkyttivät erityisesti karjalaisten mielet, sillä noin 320 000:sta sotaa paossa olevasta evakosta tuli yhtäkkiä täysin kodittomia.

Neuvostoliitto otti itselleen kaakkoisen Suomen, käytännössä vuoden 1721 rajalinjalle asti. Karjalan kannas, Laatokan-Karjala sekä Karjalan kaupungit Viipuri, Käkisalmi ja Sortavala jäivät uudelle isännälle. Synkkänä vaelsivat nekin noin 85 000 karjalaista uuden rajan taakse, joita sotatoimien vuoksi ei ollut tarvinnut siirtää aikaisemmin evakkoon.

Kun Karjala oli syksyllä vuonna 1941 vallattu takaisin, alkoivat karjalaiset palata evakosta koteihinsa. Sota oli hävittänyt monelta

kotitalon, minkä vuoksi ryhdyttiin rakentamaan uutta. Pellot kylvettiin, ja elämä aloitettiin alusta. Evakkoon lähteneistä yli 400 000 karjalaisesta palasi 70 prosenttia eli noin 280 000 takaisin kotiseudulleen vuoden 1944 kesään mennessä. Edessä oli kuitenkin pian uusi lähtö ja tällä kertaa toistaiseksi lopullinen.

Veljeä ei jätetty

Heinäkuun alussa 1944 Viipurin lähistöllä Talinlhantalan taisteluissa suomalaiset pysäyttivät puna-armeijan ja saavuttivat torkuntavoiton. Väliarhassa vuonna 1944 ja Pariisin rauhassa vuonna 1947 raha Karjalassa palautui vuoden 1940 linjalle. Karjalaiset menettivät kotinsa toistamiseen.

Talvisota merkitsee meille suomalaisille edelleenkin kaikkea sitä, mitä kansallisella yksituumaisuudella ymmärretään. Syntyi voimakkaasti elävä legenda ”veljeä ei jätetä”, johon kiteytyy koko talvisodan ydin, rintamalla oltiin yhdessä ja yksituumaisesti yhteiskuntaluokasta ja siviilitaustasta riippumatta.

Vaikka kansalaissodasta oli kulunut tuolloin vasta kaksi vuosikymmentä, se ei estänyt yhteisen vihollisen edessä löytämästä sitä aseveljeyden henkeä, jolla lopulta ratkaistiin Suomen itsenäisyys. Pieni Suomi kirjoitettiin juuri tuolloin kansainväliseen tietoisuuteen kansakuntana, jonka selviytyminen ei perustunut sotakoneistoon eikä materiaaliin resursseihin, vaan lu-

Pertti Viinanen esitti Karjalan Liiton virallisen onnitelun juhlivalle seuralle. Onniteluja ottivat vastaan kansallispukuinen Kurkijoki-Seuran puheenjohtaja Riitta Sainio ja hallituksen jäsen Anna-Maija Nurminen-Lempinen.

Kamarineuvos Kari Rahialan tervehdyssanat 23.4.2006:

Olkaamme ylpeitä kurkijokelaisuudestamme

Vuonna 1965 Juho Tukia ilmoitti, että entinen naapuruus kotona ja uskonsa nuorempaan polveen sai hänet kutsumaan minut mukaan, kun tätä upeata yhdistystä aloiteltiin. Arvostukseni, suuri arvostukseni Juho Tukiaa kohtaan sai minut ottamaan vakavasti suhtautumiseni kurkijokelaisuuteen ja lupaukseni jatkaa vanhempieni työtä kurkijokelaisen ja karjalaisen perinteen jatkamiseksi.

Olin tosin muutamaa vuotta aikaisemmin aktiivi-

sesti polemisoinut tunnetun ja ansioituneen kurkijokelaisen aktivistin pojan kirjoituksia, joissa hän väitti karjalaisuuden katoavan ja kuolevan pois hyvin nopeasti. Vastasin tuolloin, ettei karjalaisuus tai kurkijokelaisuus mihinkään kuole, vaan jatkaa ”halk” aikain”. Kun hän väitti, että me sekoitumme ja häviämme pääväestön joukkoon ja ”paikkakunnallistumme”, minä käytin seuraavaa vertausta.

Minulla on edessäni kol-

me astiaa: viiden litran astia puhdasta, kirkasta lähdevettä ja viiden litran astia puhdasta alkoholia eli pirtua. Minulla on kolmas kymmenen litran astia tyhjänä. Kumpi noista viisilitrasista on kurkijokelaiset, kumpi paikkakuntalaiset, on yhdentekevää. Kun kaadan molemmat tuohon tyhjään astiaan, niin kysyn vain, kumpi siinä sekoittui toiseen ja kumpi lakkasi olemasta. Ja monien mielestä lopputulos olisi vielä paljon parempaa kuin kum-

pikaan viisilitrasista – ainakin nautittavampaa. Sekoitumista ja paranemista on tapahtunut, mutta kurkijokelaisuus ja karjalaisuus jatkuu ”halk” aikain”.

Vastaavalla tavalla muistan, kuinka naapurin suurtilan isäntä, jolta maatakin lunastettiin, sanoi tuolloin: ”Vielä lapsenlapsemmekin tulevat kärsimään, kun karjalaiset tulivat tänne.” Saatoin 1990-luvulla veteraanipäivän puheessani aivan naapurissa todeta, että ilman evakkoja hänellä ei ehkä niitä lapsenlapsia olisikaan – on talossa evakko-tyttö niin tomeria emäntä.

Neljäkymmentä vuotta sitten tätä seuraa perustettaessa ei puhuttu Karjalan palauttamisesta, ei yritetty pyytää, ostaa, vallata tai vaihtaa. Eikä se nytkään kuulu tämän seuran ohjelmaan. Seuran tehtävänä on yhdessä muiden toimijoiden kanssa ylläpitää ja edis-

tää karjalaista ja nimenomaan kurkijokelaista perinnettä ja tallentaa niitä muistoja ja muistin palasia, jotka olemme mukana kuljettaneet ja jotka ovat vaarassa mukanamme myös kadota.

Olemme muiden Karjalassa evakkomatkinsa aloittaneiden rinnalla etuoikeutettuja, kun meidän perinteemme ja tietoaarteisto on monia muita paremmin tallentunut kohta 60 vuotta ilmestyneessä Sanomalehti Kurkijokelaisessa, joka on jotain ainutlaatuisia ja suuria ylpeyden aihe meille. Olemmehan muistaneet tilata sen jälkikasvullemme ja kummilapsillemme kertoaksemme, mikä meille on tärkeää ja odottamaan sitä, kun hekin huomaavat karjalaisen ja kurkijokelaisen perinnön suuren merkityksen?

Samoin voimme olla ylpeitä Kurkijoki-museosta,

jonka sijainti tosin ei kaikkia miellytä, mutta ihan kaikille emme kukaan ole onnistuneet olemaan mieliksi. Ylpeyden aiheeksi käy myös maamme ensimmäinen luovutetun Karjalan pitäjäsäätiö, tosin nimensä muutettuaankin minulle Kurki-Säätiö.

Valitettavasti suurin osa meidän kotona kukkineesta yhdistyskentästä on joutunut tiensä päähän ja kaikki niiden suuri historia ei ole vielä tallennettu, vaikka ainutlaatuisen Kurkijoen Marttayhdistyksen ainutlaatuinen 100-vuotishistoria onkin saatu. Kaipaamme edelleen kunnon historiaa merkittävästä työstä, jota nuorisoseurat tekivät. Samoin urheiluseurat, sotilaspojat, suojeluskunnat, näytelmäkerhot, pikkulotat, kirkkokuorot, työväenyhdistykset, ja niin edelleen. Kysymys juuri noiden yhdistysten ja järjestöjen siir-

jaan tahtoon ja henkiseen voimaan puolustaa kaikkein tärkeintä, vapautta ja isänmaata.

Vaikka talvisodan 105:stä kunnian päivästä on kirjoitettu paljon, voimme tänäkin päivänä kysyä, onko sittenkään tarpeeksi? Olemme toivoneet, että jokainen sukupolvi voisi löytää omat juurensa, oman tietoisuutensa siitä, mistä on ja mihin kuuluu. Jokaisen sukupolven on syytä muistaa Suomen runsaan kuuden vuosikymmenen takaisen historianamme talvi- ja jatkosotien aikaiset vaiheet.

Tätä kansakunnan yhtenäisyyden historiaa ei pidä hukata menestyvän yritystoiminnan siirtämisellä halvan työvoiman maihin tai kohtuuttomilla eriarvoisuutta lisäävillä palkitsemisjärjestelmillä. Joutuu kysymään, mikä on näitä päätöksiä valmistelevien ja päättäjien todellinen suomalaisen isänmaallisuuden kunnioitus heidän tehdessään näitä päätöksiä. Halutaanko kansakunnan yhtenäisyys joidenkin tahojen toimesta uhrata globalisaation nimissä? Tätäkö ulkomaisen pääoman kaiken pelastava tavoittelu merkitsee?

On ollut ilo katsella ja kuunnella tv:stä muutamien sukuhytiöiden mielipiteitä yritystoiminnan menestyselisestä hoidosta Suomesa. Heidän uskostaan pärjätä täällä myös tulevaisuudessa, aidosta halustaan ottaa myös yrityksen koko henkilökunta huomioon ja yhteistyössä henkilöstön kanssa kehittämään menestyvää yritystä uusiutuvien haasteitten vastaanottamiseen. Heidän farttaali talous ei pyöri vuosineljänneksen, vaan lähempänä neljänneks-suosisadan suunnittelulla.

Karjalan Liitto

Heti talvisodan päättymisen jälkeen 20. huhtikuuta 1940 kokoontui Helsingin kaupunginvaltuuston silloiseen istuntosaliin lähes 400 karjalaista. Kokousta pari viikkoa valmis-

telleen työryhmän kokouskutsu oli mennyt hyvin perille, ja innostus yhteisen järjestön perustamiseen siirtoväen asioiden voimakkaaseen hoitamiseen todettiin välttämättömäksi.

Paikalla oli 47 kunnan edustus ja mitä erilaisimpien yhdistysten ja seurojen edustajia. Paikalla olivat luonnollisesti kaikki alueelta valitut kansanedustajat. Huoletta ja hyvällä omalla tunnolla voi sanoa, että kaikki yhteiskuntapiirit olivat lähteneet yhteistä liittoa perustamaan. Karjalaisille tunnusomaisen vilkkaan keskustelun jälkeen perustettiin karjalaisten laajapohjainen järjestö Karjalan Liitto, joka myös välittömästi rekisteröitiin.

Siis Karjalan Liitto elää 67. toimintavuottaan. Karjalan Liitto on kehittynyt ja muuttunut karjalaisten mukana vuosien kuluessa. Liitto ei ole jähmettynyt paikoihleen, vaan on elänyt ja elää karjalaisten rinnalla muuttuvassa maailmassa kulloisenkin ajan asettamien edellytysten ja vaatimusten mukaan.

Karjalan Liiton tärkein jokapäiväinen tehtävä tänään on karjalaisen kulttuurin ja perinteen vaaliminen ja välittäminen seuraaville sukupolville. Karjalaisen kulttuurin parissa eletään vahvasti tätä päivää ja katsotaan tulevaisuuteen. Meille karjalaisten juurien tunnistaminen on osa elämämme kivijalkaa. Karjalaisuus ei ole sidottu paikkaan eikä aikaan, vaan se elää mielissämme ja sydämissämme. Haluamme tehdä työtä monisatavuotisen heimokulttuurin hyväksi.

Karjalan Liitto on poikkeuksellinen kansalaisjärjestö, sillä se toimii edelleen ohi ja yli puoluepolitiikan, kuitenkin niin, että se käyttää voimaansa itsenäisen ja demokraattisen Suomen kansanvaltaisen valtakäytön mekanismien kautta, kuitenkin unohtamatta kansalaisjärjestöluonnettaan. Tämän takomiseksi Karjalan Liiton

Karjalan Liiton liittovaltuuston entinen puheenjohtaja Pertti Viinanen on Hiitolan poikia.

johdossa ja päättävissä elimissä on aina haluttu olevan kaikkien merkittävimpien suomalaisten aatesuuntausten edustajia. Tämä on mielestäni ollut voimavaramme koko Liiton historian ajan.

Karjalaisten etujärjestöä ei ole voinut kukaan eikä mikään ryhmittymä käyttää vain omien tavoitteidensa ajamiseen, vaan asioita on katsottu aina monista eri näkökulmista. Voimme Karjalan Liitossa olla ylpeitä onnistuneesta kansalaisjärjestötyöstä karjalaisten ja koko Suomen eduksi.

Karjalan palautuskysymys

Karjalan Liiton arvostuksesta kansalaisjärjestönä ovat eräinä osoituksina Tasavallan Presidenttien Martti Ahtisaaren ja Tarja Halosen esiintymiset juhlapuhujina kesäjuhliilamme. Puheissaan presidentit ovat tuoneet esille ulkopoliittisen johdon näkemyksiä Karjalan palautuskeskusteluun.

Useimmat meistä ovat samaa mieltä presidenttien

kanssa siitä, että palautusasiassa paras tie on se, että Euroopassa pyritään turvaamaan rauhanomainen kehitys, ennen kaikkea EU:n ja Venäjän suhteitten osalta. Se edellyttää, että Venäjällä jatkuu myönteinen demokratiakehitys kohti kansalaisyhteiskuntaa, joka luo edellytyksiä uudistaa maan talous- ja hallintojärjestelmää eurooppalaisen käytännön mukaiseksi.

Jos myönteinen kehitys EU:n alueella jatkuu ja pohjoisen ulottuvuuden osalta löytyy konkreettisia yhteistyömuotoja Venäjän ja EU:n välillä, on Suomella mahdollisuus jossakin kehitysvaiheessa taloudellisten ja poliittisten olojen vaikiintumisen jälkeen esittää Venäjän poliittiselle johdolle todellisten neuvottelujen aloittamista Karjala-kysymyksestä. Sitä ennen on syytä jatkaa – presidenttien kehottamaa – rakentavaa ja aktiivista kansalaiskeskustelua Karjala-asiassa.

Karjalan Liiton toimesta on tehty viime vuosinakin ansiokasta selvitystyötä

Karjalan mahdollisen palauttamisen toimenpideohjelmaksi. Liiton näkemyksen mukaan aloite Karjalan palautusneuvottelujen aloittamisesta kuuluu maan ulkopoliittisen johdon, hallituksen ja eduskunnan tehtäviin. Tässä vaiheessa tarvitaan laajaa asialle myönteistä asennemuutosta molemmin puolin rajaa sekä oranssia valomerkkiä neuvottelupöydän toiselta puolelta.

Tässäkin asiassa meidän on muistettava Paasikiven viisaus neuvottelutilanteesta: ”Moskova ei ole mikään kärejätupa, jossa tehdään päätöksiä syyttäjän ja todistajanlausuntojen perusteella.” Kun ja jos Karjalan palauttamisesta saadaan aikaan neuvottelutulos, se on todennäköisesti kompromissi, jossa molempien osapuolten edut ja näkemykset on huomioitu sillä hetkellä vallitsevan tilanteen mukaisesti.

Karjalainen kantaheimo

Useiden Karjalan historian tutkijoiden mukaan koko suuren karjalaisen heimon alkukoti on sijainnut Laatokan rannikolla Käkisalmi-Hiitola-Kurkijoki–alueella. Siellä asui jo tuhatluvun paikkeilla vauras karjalainen kantaheimo omien päälliköittensä johtamana. Sen ajan muistoja ovat useat linnavuoret sekä runsaat rautakauden esine löydöt. Tältä alueelta asutus levisi sitten laajalti länteen ja pohjoiseen.

Ennen talvisotaa Kurkijoen asukasluvu oli yli 10 000, joista ruotsinkielisiä vajaa 100. Kurkijoki tunnettiin voimakkaana maatalouspitäjänä viljavan maaperänsä ja moninaisten maatalousoppilaitostensa ansiosta. Kurkijoen lukuisista suurmiehistä korkeimmalle nousi tasavaltamme toinen presidentti Lauri Kristian Relander.

Kun katsomme tänään toimintansa 40-vuotista taivaltaan juhli van Kurkijoki-Seuran perustamisvai-

heita, voimme kysyä, miksi seura perustettiin vasta 21 vuotta evakkoon lähdön jälkeen. Eivätkö Kurkijoella asuneet karjalaiset olleetkaan sukurakkaita ja vilkkaita? Varmaan monet paikalla olevat katsovat tällaisen puheen perustuvat puutteelliseen tosiasioiden tietämiseen.

Luettavakseni saadun lähdeaineiston mukaan myös Kurkijoen evakkoon joutuneet karjalaiset ovat aina olleet toistensa seurassa viihtyviä erilaisten juhlien, pikkujoulunvieton ja yhdessä tehtyjen matkojen puitteissa. ”Kuulumisia” on vaihdettu aina, kun muu ohjelma ei sitä ole häirinnyt. Myös karjalainen sukurakkaus ja toisistaan huolta pitävä tahto näkyy hyvin nykyaikanakin.

Kurki-Säätiö oli kauan se yhteisvoima, jonka puitteissa kokoonnuttii, mutta 40 vuotta sitten katsottiin ”osaksi värikkään” keskustelun jälkeen olevan aihetta perustaa tämä Kurkijoki-Seura ensisijaisesti Helsingissä ja sen ympäristössä asuvien kurkijokelaisten yhdysiteeksi sekä heidän henkisen, taloudellisen ja sosiaalisen asemansa tukemiseksi.

Seuran toimintatavoitteissa korostuu yhdessä tekemisen henki, yksilöiden panosta unohtamatta. Samoin perinnetyö ja sen tiedon tallentaminen on hyvin otettu jo seuran perustamisvaiheessa huomioon. Parhain kiitokseni kaikki niille henkilöille, jotka ovat tehneet seuratyötä tai olleet muuten siinä mukana.

Perusjärjestöissä on yhteisen keskusjärjestömmme Karjalan Liiton toiminta ja tulevaisuus. Sukupolvenvaihdos on ajankohtainen myös järjestötyössä. Täten on tärkeää saada yhä lisää nuoria mukaan toimintaan tulevaisuudessa. Uskon, että olemme myös tulevaisuuden järjestö, sillä niin rikas ja monipuolinen on karjalainen heimokulttuuri.

tymisestä uuden rajan tälle puolen olisi tärkeä tutkittava.

Yksi ylpeyden aihe ja erittäin suuri perinteemme säilymiseen ja säilyttämiseen vaikuttanut tekijä on nimessään Kurkijoesta kertova Elisenvaaran lukio, joka ensi vuonna juhlinee 80-vuotista toimintaansa.

Gripenberg ensimmäisten joukossa

Enkä lainkaan pahastuisi, jos riittävästi voisimme tuoda esille eduskunnan nyt juhliessa 100-vuotistaivaltaan, sitä tosiasiaa, että yksi keskeinen taistelija naisten ja muiden ulossuljettujen äänioikeuden ja eritoten naisten vaalikelpoisuuden puolesta oli Kurkijoella syntynyt Aleksandra Gripenberg, joka valittiin uuteen ensimmäiseen eduskuntaan yhtenä 19 ensimmäisestä naiskansanedustajasta.

Tärkeintä kurkijokelaisen perinteen säilyttämisessä on kuitenkin – ei kellokaiden ja tärkeidenkin taistelijoiden tietojen tallentaminen, vaan tavallisten kurkijokelaisten elämän, tapojen, uskomusten ja kohtaloiden tallentaminen. Olkoon esimerkkinä kurkijokelaisten perinteiden osalta vaikkapa piiskan tekotaidon tallentaminen ja jopa elvyttämien, vaikka mänttiä onkin niin vaikeata saada. Vempeleen teko on kunnolla tallennettu sekä filmille että teksteissä, mutta samaa ei voi sanoa monesta muusta omaan perinteeseemme kuuluvasta tavasta tai käytännöstä.

Toisin sanoen tällä seuralla riittää tehtävää unohtamatta, että sen tulee tarjota meille myös tämänkaltaisia tilaisuuksia tulla yhteen ja tuntea kuuluvamme yhteen ja olevamme kurkijokelaisia ja karjalaisia.

Vaikkemme ole lähdössä valloitusotiin, haluamme muistaa koti-Kurkijokea, vaikkei se ehkä koskaan olutkaan sellainen, jollaisena sen nyt muistamme. Kun ainoa ja siksi suosituin puolisoni kysyi kurkijokelaiselta anopiltaan, minun äidiltäni, oliko totta, että siellä kotona Karjalassa aina paistoi aurinko ja kukkui käki, joutui Elli-äitini myöntämään muidenkin muistojen, tummienkin pilvien olemassaolon.

Silti haluan toivottaessani Teidät tervetulleiksi Kurkijoki-Seuran 40-vuotisjuhlaan päättää puheenvuoroni minulle rakkaaseen runon säkeeseen:

*Kaipuun sinikukkarinne
Karjalassa aina lie.
Kultamuistot käykää sinne,
vaikka tiemme kunne vie.”*

Kurkijoki-Seura ry:n ensimmäiseen hallitukseen kuulunut perustajajäsen Kaapro Huittisen tytär Kaarina Vanhala keskusteli juhlassa tervehdyssanat lausuneen Kari Rahialan kanssa.

Juuret ovat toimineet

Kurkijoki-Säätiön onnittelut 40-vuotiaalle Kurkijoki-Seuralle lausui hallituksen jäsen Leena Virtanen Loimaalta:

Hyvä Kurkijoki-Seura, arvoisat johtokunnassa työtä tekevät, aktiivitoimijat, hengessä mukana olevat. Kurkijoki-Säätiö onnittelee teitä. Terveisiä myös kuu-delta kurkiauralta, jotka tänne tullessamme kaartelivat tien yllä juhlanne kunniaksi.

Seuran iäksi 40 vuotta on hyvä saavutus, ja toisin kuin ihmisiällä, yläikärajaa ei ole. Ongelmaa, mitkä olisivat keinoit jatkuvan elinvoimaisuuden takaamiseksi, on nykyisin pakko poh-tia. Olettekin olleet edistyk-sellisiä, tehneet ohjel-moidusti pitkän tähtäimen suunnitelmia.

Kurkijokelaisuuden esilä olo, yhteiset kokoontumiset, perinteestä kertominen, retket, kotiseutumatkak, näitä olette toteuttaneet täällä pääkaupunkiseudulla, samoin Tampereella

sekä Lappeenrannan osastossa. Kaikki oivallisia keinoja ja tukeva perusta toiminnan edelleen kehittämiseksi.

Vahva henkilökohtainen kokemus perinteen suurenmoisesta arvosta on jatkuvuuden varmin tae. Tämän kokemuksen tarjoaminen ja onnistunut välittäminen mahdollisimman monelle on tärkeää.

Juuret ovat toimineet. Täällä Karjalatalolla toteaa, että ne ovat tehokkaasti pureutuneet pääkaupungin kiviseen kamaraan, meillä Loimaalla taas sitkeään saveen. Loimaan, Tampereen, Lappeenrannan tai Helsingin rajat eivät kuitenkaan saa olla reviirien rajoja.

Kurkijoki-Säätiön toiminta on luonnollisista syistä keskittynyt Loimaalle, siellä on suurin osa Kurkijoelta siirtynyttä väestöä jälkeläisineen, siellä on Sanomalehti Kurkijokelaisen toimitus, Kurkijoki-museo, siellä vietetään pitäjäjuhlat. Säätiö ei silti tahdo olla sisäänlämpiävä. Yhteistyötä Kurkijoki-Seuran kanssa on tehty. Kiitos siitä.

Hyvää yhteistyötä haluaisimme yhä lisätä, esimerkiksi pitäjäjuhlien järjestelyvastausta voisimme enemmän jakaa. Onneksemme olemme saaneet – eturivistämme – houkutelua säätiön puheenjohtajaksi Anna-Maija Nurminen-Lempisen. Hänen ansiostaan on tapahtunut selkeä tiedon kulun paraneminen. Toki tiedottaminen on nykyään sähköisesti helppoa ja nopeaa, mutta vanhanaikainen tapa, ihmiseltä ihmiselle välittyvä, on läheisempi, syvempi.

Juureton kuihtuu, latvaton ei kasva. Jäsenistön lukumäärän huomattava kasvattaminen lienee kova haaste. Saavutettua tilaa kannattaa järkevästi ja rakkaudella hoitaa. Imeä juurilla voimaa karjalaisuudesta, luoda vahva runko, kohottaa rehevä latvusto korkealle, antaa siemenien singota teiltä meille, meiltä teille.

Näkykää kuten olette näkyneet, kantakaa Kurkijoen tunnuksia ylpinä, menestykää piiraantekokilvassa. Onnea.

Karjalan Nuoret ry:n tanhuryhmä Mukeloissa esiintyi myös puheenjohtaja Riitta Sainio tyttärensä Saulin kanssa.

JATKOA SIVULTA 1

Pertti Viinasen juhlapuheen jälkeen yleisöä viihdytti Hintukat, Pääkaupungin Karjalaiset Nuoret ry:n tanhuryhmä. Heillä oli hanurisaestys. Ja jos olivat Mukelot vanhempineen pukeutuneet kansallispukuihin, Hintukoilla oli päällään kauniit feresit.

Kvartetti Täyteläiset tuli toistamiseen lavalle, minkä jälkeen loimaalainen taiteilijatar Anita Repo valitsi esiintymislavan. Hän esitti omia runojaan ja niihin sopivia laulunpätkiä. Esitys päättyi Anitan isoäitinsä arkun äärelläkin laulamaan herkkään lauluun.

Juontaja Sirkka Koponen kiteytti yleisön ajatukset, että ohjelma olisi voinut ihan hyvin päättyä siihen lauluun, mutta vuorossa olivat vielä päätössanat. Ne lausui koko ohjelman juontanut Koponen. Lopputuloksen jälkeen laulaa kajautettiin vielä Karjalaisten laulu. Sen jälkeen oli hyvä lähteä kukin tahoilleen koteja kohti.

Kiitoksia onnistuneista juhlista kaikille järjestelyissä mukana olleille, erityisesti Kurkijoki-Seuran puheenjohtajalle Riitta Sainiolle.

Raija Hjelm

Pieni piiraantekijä Sauli Saarnio on saanut juuri pokaalin kotiseutuneuvos Aira Viitaniemeltä. Meni melkein vuosi, ennen kuin järjestyi tarpeeksi juhlaa tilaisuus, missä palkinto pienelle leipurille saatiin ojennettua.

Soskuan kylän kulttuurimaisemaa. Taustalla Linnamäki, jonka laella todettiin jäänteitä muinaisesta puolustusvarustuksesta. Kuva Ville Laakso.

Muinaistutkimus Hiitolassa

Tämän kirjoittajalla oli viime kesänä tilaisuus osallistua arkeologisiin maastotöihin luovutuksessa Karjalassa, ennen kaikkea Kurkijoen ja Hiitolan seudulla. Työ liittyi Pohjois-Karjalan museon käynnissä olevaan Muinaisilla poluilla -nimiseen tutkimushankkeeseen.

Suomalais-venäläisen yhteistyöhankkeen keskeisiä tehtäviä ovat arkeologisen inventoinnin järjestäminen Pohjois-Karjalassa sekä arkeologisen kulttuuriperinnön kartoitus-työ Karjalan tasavallassa. Aineistoa kerätään mm. kulttuurimatkailejan käsikirjaan. Projektin avulla pyritään korostamaan Karjalan esihistorian omaleimaisuutta sekä vahvistamaan suomalaisten ja venäläisten tutkijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on myös lisätä rajaseudun maakuntamuseoiden välistä yhteistyötä, suojella ja hoitaa kulttuuriympäristöä sekä kehittää kulttuurimatkailua.

Hankkeen yhteistyökumppanit ovat Karjalan Valtion Kotiseutumuseo, Pietarin tiedeakatemia, Itä-Suomen lääninhallitus, Museovirasto, Turun yliopisto ja tutkittavat pohjoiskarjalaiset kunnat. Hankkeen taustavoimiin kuuluu mm. Karjalan rautakaudesta väitöskirjan tehnyt arkeologi Pirjo Uino. Hanke on saanut rahoitusta EU:n Interreg III A Karjala -ohjelmasta.

Kesän 2005 rajantakaiset maastotyöt toteutettiin kahden työryhmän voimin. Toinen keskittyi kivikauden tutkimukseen; siihen kuuluivat suomalaiset arkeologit Oili Forsberg ja Taisto Karjalainen sekä useita venäläisiä kollegoita johtajanaan petroskoilainen Mark

Shahnovitsh.

Toisen ryhmän työnä oli rautakauden ja keskiajan muinaisjäännösten inventointi. Ryhmään kuului suomalaisena osapuolena allekirjoittanut ja venäläisenä nuoren polven pietarilainen arkeologi Stanislav Belsky. Osan aikaa mukana oli myös pietarilainen antropologi Valeri Khartanovitsh. Maastotöitä varten venäläinen osapuoli oli hankkinut asiaankuuluvat tutkimusluvat Moskovasta.

Tutkimuskohteina kalmistot

Ryhmämme tärkeimpinä tutkimuskohteina olivat

rautakauden lopulle (noin 1100–1300 jKr.) ja historialliselle ajalle (n. 1300–1700 jKr.) ajoittuvat hautapaikat, niin sanotut kyläkal-mistot. Suomalaisen osapuolen tavoitteena oli selvittää kalmistojen nyky-kuntoa sekä saada niistä uutta tutkimustietoa. Pyrkimyksenä oli esimerkiksi selvittää, miten kalmistot sijoittuvat suhteessa luonnonympäristöön ja vanhaan kulttuuriympäristöön.

Useista kalmistoista edelliset arkeologiset kenttähavainnot olivat sadan vuoden takaa – tai niitä ei ollut lainkaan. Kaikista kohteista ei esimerkiksi ole

Hiitolan Tiuralan kylästä löytyy hiekkakuopan reunalta jälkiä kivikautisesta asuinpaikasta. Kuva Pohjois-Karjalan museo/Ville Laakso.

Tieteellisiä ksia Kurkijoella ja kesällä 2005

ollut tutkijoiden käytössä minkäänlaisia valokuvia. Monien muinaisjäännösten tarkka sijaintikin oli ennen inventointia epävarma.

Arkeologisiin kaivauksiin soveltuvien kohteiden määrittäminen oli venäläisten kollegojen keskeinen tavoite. Kesän 2005 maastotyöt liittyivät myös allekirjoittaneen valmisteilla olevaan väitöskirjaan, jonka aiheena on Suomen ortodoksinen kulttuuripiiri arkeologisesta näkökulmasta.

Kenttätutkimusten valmistelu oli aloitettu jo vuonna 2002, jolloin tämän kirjoittaja pyysi mm. kalmistokohteita koskevia tietoja *Kurkijokelaisen* palstoilla. Ennen matkaa Suomessa tehtyihin arkistotutkimuksiin saatiin avustusta Kurkijoki-Säätiöltä ja Hiitolasäätiöltä.

Ryhmämme maastotyöt ajoittuivat välille 17. toukokuuta – 10. kesäkuuta ja ne keskittyivät Hiitolan ja Kurkijoen seudulle. Pohjoisempänä käytiin muutama paikka katsomassa Sortavalassa, ja lyhyen aikaa ryhmämme liikkui Harlussa asti.

Kurkijoen seudulla eräänä tukikohtanamme oli pieni Kurki-hotelli (Raholan koulu) Alhon-tien varrella. Leiriä pidettiin Kurkijoella myös Korpisaareessa, Hämeenlahdella ja Vätikän suunnalla, Hiitolassa puolestaan Kilpolansaarella. Tutkitut muinaisjäännökset sijaitsevat aivan samoilla paikoilla kuin 1900-luvun suomalaisasutuskkin, joten liikuimme pääasiassa vanhojen kylien ydinalueilla.

Kulkupelinämme oli nelivetoinen Lada Niva, mutta teiden huonon kunnon vuoksi päivittäistä kävely-matkaakin kertyi runsaasti. Joinakin päivinä jalkapatakassa taittui viitisentoista kilometriä. Hyvänä apuna ja osin oppainammekin oli-

vat Riekkalassa asuvat Marina ja Igor Petrov. Tuossa nykyään Lasaseksi nimetyssä kylässä järjestyi eräänä iltana näppärästi myös kulkupelin starttimoottorin vaihto.

Retkeilyä rantakylissä

Käytettävissämme olleiden 25 päivän aikana tarkastimme maastossa kaikkiaan reilut 50 muinaisjäännöskohdetta. Näistä kolmisenkymmentä oli varmoja tai mahdollisia kalmistokohteita, kymmenen muinaislinnoja ja pari-kolme kirkonpaikkaa.

Lisäksi tarkastettiin yksittäisinä kohteina luostarinpaikka, polttokalmisto, röykkiökohde ja kätköpaikka. Osalla kohteista on useammanlaisia muinaisjäännöksiä; esimerkiksi osaan tarkistetuista kalmistopaikoista liittyy tietoja myös ortodoksisesta kyläkappelista eli tsasounasta.

Ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä ei ryhmämme varsinaisesti etsinyt, mutta kulttuuriperinnöltään äärimmäisen rikkaalla alueella uusiin kohteisiin törmää maastossa liikkeessa halusi sitä tai ei. Inventoinnissa todettiin uusia kohteina Hiitolasta ja Kurkijoelta kaksi kivikautista ja kaksi rautakaudella-historiallisella ajalla käy-tössä ollutta asuinpaikkaa. Kivikauden ryhmä keskittyi uusien kohteiden löytämiseen, joten heidän saaliinsa niiden osalta oli vielä selvästi runsaampi.

Kaikista tarkastetuista kohteista tehtiin paikan päällä muistiinpanoja ja ne valokuvattiin. Aikataulu oli tiukka, ja yhdellä kohteella käytetty aika jäi keskimäärin varsin vähäiseksi. Matkaan mahtui vain yksi varsinainen lepopäivä, sekin lähinnä rankkasateen pakkottamana. Läheskään kaikkia muinaisjäännös-

kohteita ei ehditty käydä läpi edes intensiivisimmin tutkitulla Kurkijoen-Hiitolan alueella.

Kurkijoella tutkimus keskittyi rantakyliin, erityisesti Lopottiin, Kuuppalaan, Korpisaarelle, Riekkalaan ja Lapinlahdelle. Hiitolassa kierrettiin perusteellisesti Kilpolansaarta, jolta kalmistonpaikkoja tunnetaan poikkeuksellisen runsaasti. Niitä tarkastettiin Haapalahden kylästä neljä, Tounaan kylästä yksi ja Kilpolasta neljä. Kalmistojen suuri määrä kertoo alueen olleen tiheästi asuttu keskiajalla, ehkä jo rautakaudellakin.

Kurkijoella ja Hiitolassa käytiin kaikkiaan reilulla parillakymmenellä kohteella kummassakin; Jaakkiman-Lumivaaran alueella tarkastettiin kolme paikkaa, Sortavalassa samoin.

Vätikän Kojonsaareessa etsittiin – ja löydettiin – yhdessä kivikauden tutkimusryhmän kanssa merkkejä kivikauden asutuksesta. Saareen oli hiljan tehty tie, ja maansiirtokoneiden jyrinä rikkoi tähänastisen luonnonrauhan – datshoja oli tännekin suunnitteilla.

Huhun mukaan saareen rakennetaan jopa helikopterikenttä, ja tulevien kesäasukkaiden joukossa olisivat ex-pääministeri Sergei Stepashin sekä joku tunnettu venäläinen rocktähti. Kuulopuheiden mukaan myös Korpisaareen oli suunnitteilla paljon mökkejä, joihin olisi tulossa kesäasukkaita Moskovasta saakka.

Mitä muinaisjäännöskohteisiin tulee, eräs vaikuttavimmista ja mielestäni arvokkaimmista kohteista oli Kannansaaren 1500-luvulla käytössä ollut luostarinpaikka. Kesällä kävi ilmi, että paikallinen ortodoksipappi suunnittelee saareen huvilaa; tämä aihe-

utti matkan aikana useampia keskusteluja ja neuvotteluja muinaisjäännöksen säilyttämisestä. Aika näyttää – tämän ja usean muun kohteen osalta – miten asiassa käy.

Allekirjoittaneen henkilökohtaisesta näkökulmasta erityisen merkityksellinen oli käynti Riekkalan Riittavuorella (Riuhun Suurmäellä) sijaitsevalle muinaislinnalla – paikka on nimittäin isovanhempieni maalla.

Hyviä ja huonoja uutisia

Inventoinnissa saatoimme iloksemme todeta, että suurin osa vieraillemistamme muinaisjäännöskohteista on ainakin toistaiseksi säästynyt rakentamiselta. Jo lähitulevaisuudessa uudet loma-asunnot uhkaavat kuitenkin kaikkia niitä kyliä, joihin vie edes jotakuinkin ajokelpoinen tie. Kyse näyttää olevan pääasiassa huviloista, mutta jonkin verran myös vakinaisen asutuksen merkeistä. Osa muinaisjäännöksistä on tuhoutunut jo menneiden vuosisatojen suomalaisasutuksen maankäytössä, esimerkiksi viljelystöissä.

Erityisen pelottavaksi ongelmaksi Venäjällä on viime vuosina noussut ns. musta arkeologia, jolla tarkoitetaan muinaisjäännöskohteiden röstämistä metallinpaljastimen avulla. Ilmiö on levinnyt luovutettuun Karjalaan kaikessa karneudessaan. Sen kohteeksi ovat joutuneet erityisesti muinaislinnat, mutta myös muut rautakauden ja historiallisen ajan muinaisjäännökset kuten kalmistot.

Todisteina mustasta arkeologiasta ovat muinaisjäännöksille luvattomasti kaivetut pienet kuopat. Metallinilmaisimella on paikallistettu mielenkiintoisia

esineitä, jotka on taitavasti kaivettu esille ja otettu ”tallteen”. Ilmeisesti esineet joutuvat yksityisille keräilijöille, osin mustan pörssin kauppaan. Tutkimuksen ja kulttuuriperinnön tallentamisen näkökulmasta jokainen menetetty esine on korvaamaton.

Tihutöiden tekijöillä on selvästi käytössään erinomaiset välineet: autot, veneet, tarkat suomalaiset kartat ja tiedot muinaisjäännösten sijainnista. Todennäköisesti kyseessä eivät ole paikalliset asukkaat, vaan Pietarista tai kukaties Moskovasta saakka tulleet.

Esimerkiksi juuri Kurkijoen-Hiitolan seudulla tihutyö on selvästi ollut laajamittaista, suunnitelmallista ja järjestelmällistä. Erityisen pahasti mustan arkeologian kohteeksi olivat joutuneet Kurkijoella Hämeenlahden linnavuori ja Sortavalassa Paason muinaislinna. Molemmilla oli kymmeniä pieniä kaivantoja, Paason laella suurin oli kooltaan pari neliometriä.

Lohdullista tässä sinänsä hyvin synkeässä asiassa on se, että myös venäläiset arkeologit ottavat ongelman vakavasti ja yrittävät siihen parhaansa mukaan puuttua. On myös hyvä muistaa, että vastaavaa muinaisjäännösten ryöstelyä tapahtuu myös monissa länsimaissa, esimerkiksi Ruotsissa ja Englannissa. Suomen nykyrajojen sisällä ongelma ei ole vielä päässyt pahaksi.

Toisella tavalla masentaviin kokemuksiimme kuului Tervun ortodoksisen kirkon paikka, joka ajoittuu 1500-luvun loppuun ja 1600-luvulle. Sen lähistöllä oli rakennettu venäläinen datsha: tie oli suljettu puomilla, ja vaikka selitimme asiallisen asiamme, eivät vahdit päästäneet kirkonpaikkaa edes katsomaan.

Tutkimus etenee

Kesän tutkimusmatkan havainnoista venäläinen osapuoli kirjoittaa oman tieteellisen raporttinsa, suomalainen omansa. Suomenkielinen raportti on parhaillaan työn alla.

Kesän retkillä pohdittiin myös tulevaisuutta. Venäläinen osapuoli on halukas järjestämään kaivauksia mahdollisimman edustavilla muinaisjäännöksillä. Suomalaista osapuolta kiinnostaisi jatkaa alueen muinaisjäännöskohteiden inventointia. Pelkästään kalmistokohteita on luovutetussa Karjalassa tämänkin tutkimusmatkan jälkeen edelleen täysin tutkimatta ainakin kymmeniä – ehkä todennäköisemmin joitakin satoja.

Tulevana kesänä onkin tarkoitus tutkia muutamaa Hiitolan kalmistokohdetta tarkemmin. Rahoitusta tuleviin tutkimuksiin on saatu Suomen Kulttuurirahastolta ja Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiöltä.

Kesän 2005 tutkimusmatka oli mielestäni paitsi erittäin mielenkiintoinen ja antoisa, myös tieteellisesti menestyksellinen. Haluan kiittää lämpimästi kaikkia kurkijokelaisia, joilta olen saanut tutkimuksiin liittyviä tietoja. Avullanne on ollut ratkaiseva merkitys kenttätutkimusten onnistumisessa. Samoin kiitän Kurkijoki-Säätiötä ja Hiitolasäätiötä arvokkaasta tuesta.

Ville Laakso

(02) 333 5252 (työ)
vilaakso@utu.fi

Kirjoittaja on arkeologian oppiaineen assistentti Turun yliopistossa, sukujuuret Kurkijoen Riekkalassa.

Neuvottelua kalmiston paikalla. Vasemmalla Stanislav Belsky, oikealla Valeri Khartanovitsh. Kuva Ville Laakso.

Kynnyskysymys

Valtakunnan tasolla kuu-lee useinkin poliitikkojen puhuvan kynnyskysymyksestä. Tuskin tuo kuitenkaan tavalliselta maalaisummolta vie yöunia. Toisin on, kun onkin kysymys oman kodin kynnuksesta.

Jouduin hiljakkoin tilaisuuteen, missä kuuntelin tuosta tärkeästä kodin osasta, kynnuksesta. Tuskin sanana kynnys on mikään ihmeellinen osa koko kodin rakennelmasta, mutta kun se tulee määrääväksi koko elämää kodissa, onkin asia jo toinen. Lisäksi kun siitä määräävät ventovieraat ihmiset, se saattaa häiritä yöuntakin. On siis kysymys siitä, saako asunnossa olla sellaista ”vekotinta” kuin kynnys vai pitäisikö se poistaa armotta, vaikka asukas ei itse haluaisikaan.

Kysymyksessä oli koti, joka oli juuri käynyt lävitse täydellisen remontin ja kynnys oli ollut talossa sen rakentamisesta asti. Tuskin kynnyskettömiä taloja on ainakaan maaseudulle kuusi vuosikymmentä sitten rakennettukaan; nykyisiin piirustuksiin en ole tutustunut. En myöskään ota kantaa puolesta enkä vastaan. Siitä näyttävät päättävän vieraat ihmiset, onko kynnyskellä käyttöä vai poistetaanko se virkailijoiden hyväksi katsomalla tavalla.

Esimerkkini mummo asui yksin, ja hänen mielestään kynnys oli välttämätön osa kodin kokonaisuudesta. Hän kertoi ylittävänsä kynnyskivet kivuttomasti ja turvallisesti. Poistoehdotus kuitenkin vei häneltä yöunet pitkäksi aikaa. Tämäkin on

yksi tapa huolehtia vanhuksesta, vaikka me vanhuset emme siitä pitäisikään.

Vieraat kynnyskivet saatavat olla joskus liian korkeat astua ylitse, mutta oman kodin kynnyskiven ylitettyäsi olet turvassa. Mummo oli jo pari kertaa joutunut harppaamaan oman kynnyskivensä yli pakon edessä ainiaaksi ja luuli saavansa jo määrätä itsenäisesti. Vanha sanonta ”luulo ei ole tiedon värtti” toteutui tässäkin asiassa.

Jouduin kuulemaan ja katsomaan vanhuksen huolia, mikä sai minutkin kynnyskiveä. Hänelle luvattiin hommata pieni nätti koti keskustasta, mutta sekään ei vielä tässä vaiheessa tunnut sen paremmalta vaihtoehdolta kuin kynnyskiven poisto.

Mietin asioita, joihin minun sukupolveni ihmisten on pitänyt tottua. Rauhallinen maaseudun elämä on hiljentynyt, lähes loppunut. Kaikilla on kiire, vaikka ei olisi työtäkään. Talkoohengestä ei tiedetä mitään, ja ”illanistujaiset” ovat siirtyneet historiaan.

Mutta olemmehan nyt niin sanotusti ”suurta perhettä” eli EU:ta, josta emme nuoruudessamme osanneet haaveillakaan. Tuohon suurperheeseen kuulumisestakaan en osaa sanoa mitään, eihän minun tosin tarvitsekaan. Siitäkin päättävät itseäni viisaamat ihmiset. Sanonta ”oma koti kultan kallis” on mottoni, tässä vaiheessa kuitenkin kynnyskellä! Ajatelkaa asiaa.

Aino Koppi

Äiti ja lapsi

On vaikea löytää valokuvaa, jossa äiti istuisi ja vain olisi lapsi sylissään. Lapsista on otettu paljon valokuvia. Työnteostakin on otettu paljon valokuvia. Myös ryhmäkuvia on useita. Mutta sellaisia kuvia, joissa äiti olisi tekemättä mitään muuta kuin istuisi lapsi sylissään, ei tahdo löytyä. Ennen kunnioitettiin työntekoa, ja on varmaan ollut turhuutta kuvata sellaista, jossa ei ole oikein mitään. Lapsi äitinsä sylissä ei ehkä ole ollut kuvaamisen arvoinen. Onko lapsi paljon muuta äitinsä sylissä ollutkaan kuin rintaa imemässä, ja siitähän ei ennen vanhaan voinut kuvaa ottaakaan. Syötyään lapsi laitettiin kehtoon, ja sitä pystyi muka tahansa liekutamaan.

Aino ja Juho Äikiän uudisrakennuksen pihalle Huittisiin on saapunut vieraita, minkä kunniaksi ilmeisesti valokuva on otettu. Reinolle on syntynyt Raimo-veli, joka on päässyt äitinsä syliin.

Juhlapostimerkki

Lumivaaran kirkon vihkimisestä tuli viime kesänä kuluneeksi 70 vuotta. Lumivaaralaiset yhteisöt päättivät valmistaa juhlapostimerkin. Tällä juhlapostimerkillä halutaan muistaa kirkon vihkimispäivää 7.7.1935.

Merkin suunnitteli Keraalla asuva lumivaaralaisjuurinen Jaana Rapo. Hän on syntynyt kirkon vihkimispäivänä - vuosiluku vain on eri. Yhden syntymäpäivästään hän on Lumivaarassa viettänytkin.

Juhlapostimerkkiin valitusta kuvasta meinasi muodostua ongelma, sillä kirkon tornista puuttui risti. Jokainenhan tietää, että kirkon tornissa oli risti silloin,

kun Lumivaara täytyi jättää syksyllä 1944. Onnekkemme Etelä-Suomen Lumivaaralaiset ry:n arkistosta löytyi vihkimispäivältä sellainen valokuva, missä risti on näkyvissä.

Postimerkkejä on valmistettu vain pieni määrä. Merkit ovat 20 kappaleen arkeissa. Merkkejä on saatavana Etelä-Suomen Lumivaaralaisten tuotevastavaltalta Ilmari Kuismaselta, puh. (09) 863 6608. Lumi-Säätiö tuki merkkien valmistusta ja toimi merkkien tilaajana.

Kari Rapo

Lumi-Säätiö

”Maan päällä paikka paras on, koti kallis verraton. Myös äidin sydän, tunnet sen, niin hellä on ja lämpöinen. Se riemuitsee sun riemussas ja tuntee tuskaa tuskissa...”

Yllä oleva Lydia Koidulan kirjoittama ja Hilja Haahdin suomentama runo on tuttu minun ikäpolveni aikalaisille. Siihen on myös sävelletty hyvin kaunis ja melodinen sävel. Runo oli myös rakas omalle äidilleni.

Muistan, kuinka kotiseurakuntani Järvenpään kanttori esitti sen äitini siunaustilaisuudessa. Kauniisti sen tulkitsi myös Kaustisten seurakunnan kanttori Pirkko Järvelä Torreviejan seurakuntakodissa. Kiitos hänelle vielä kerran.

Kertomukseni Lydia Koidulan elämänvaiheista perustuu Aino Kallaksen kirjoittamaan elämäntarinaan ”Tähtien lentoa”. Muuten Aino Kallaksen kuolemasta tulee tänä vuonna ku-

Äidin sydän (Ema sydan)

luneeksi 50 vuotta. Kertomus kulkee 1800- ja 1900-luvuilla, johon liittyvät omat kokemukseni.

Lydia Emilie Florentine Koidula syntyi vuonna 1843 Liivinmaalla Vana Vätran pitäjässä lähellä Pärnua Emilie ja Voldemar Janssenin saksankieliseen perheeseen. Isä oli lukkari (koulumestari). Lapsuus meni siellä. Perhe muutti Riianlahden rannalle Pärnuun, mistä on muodostunut tunnettu kylpyläkaupunki.

Isä Voldemar alkoi toimittaa Pärnu Postimees -lehteä, kynämies kun oli. Oli kuitenkin vielä yksi muutto, nyt yliopistokaupunki Tarttoon, jossa Voldemar perusti Eesti Postimees -lehden. Se ilmestyy vielä tänä päivänäkin.

Viron laulujuhlat

Tuohon aikaan elettiin Viron kansallisen heräämi-

sen aikaa. Vuonna 1869 järjestettiin Tartossa ensimmäiset omakieliset laulujuhlat. Oli kulunut 50 vuotta maaorjuuden päättymisestä. Juhlaperinne omittiin saksankielisiltä, joilla oli ollut niitä jo pitkään.

Isä Voldemar ja tytär Lydia olivat järjestelytehtävissä mukana. Juhlissa esiintyivät vain mieskuorot. Tästä alkoi laulujuhla-perinne, joka jatkuu. Myöhemmin tuli mukaan myös naiskuorot. juhlien merkitys on ollut virolaisille suuri ennen kaikkea oman kielen merkitystä ei voi liioitella. Sitä se oli neuvostomiehistyksen aikana 1900-luvulla.

Juhlien jälkeen perhe Janssen kutsuttiin Suomeen. Kutsujina olivat juhliin osallistuneet suomalaiset edustajat. Käynnin kunniaksi järjestettiin kansallispäiväliis Helsinkiin Alppilassa. Isäntinä olivat muun muassa Elias Lönn-

rot, J. V. Snellman ja Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen. Vierailun aikana tehtiin myös lyhyt käynti Hämeeseen. Kohteina olivat Hakoisten linnavuori, Kangasalan ”Kesäpäivä Kangasalla” -maisemat sekä Yrjö-Koskinen maapaikka Loppijärven rannalla. Siellä on suuri siirtolohkare, jonka Yrjö-Koskinen lupasi Koidulalle.

Kun maamme vuonna 1982 perustettiin virolaisen kirjailija-kriitikon Tuglasin nimeä kantava kulttuuriseura - heimoseuraa ei voitu perustaa, sillä elettiin vielä YYA-aikaa - seuran puolesta kiinnitettiin kiveen pronssilaatta. Siitä kivi tunnetaan runoilijankivenä. Kävin erällä pyöräretekellä sitä katsomassa. Se on tosi iso ja hieno muisto tuosta vierailusta.

Lydia Koidulan runotuotanto syntyi Tarton aikana. Se oli varmasti isän perin-

töä. Ja kansan omalla kielellä kirjoitettua ja siksi rakasta. Hän otti runoilijanimukseen Koidula. Se tarkoittaa koittoa, esimerkiksi aamunkoittoa. Myös Emajoen satakieleksi häntä kutsuttiin. Nimi tulee Tarton läpi virtaamasta joesta. Kyseisen joen jokivarressa laulavat satakielet.

Mu isamaa on minu arm

Runosta ”Mu isamaa on minu arm” muodostui eräänlainen kansallislaulu Neuvosto-miehityksen aikana, kun maineikas Gustaf Ernesaks sävelsi sen. Muistan omakohtaisesti, kuinka vuoden 1980 laulujuhliilla yleisö seisten lauloi sitä jo kolmatta kertaa juhlien päätteeksi. Niinpä se oli liian isänmaallista. Järjestäjät laitoivat jotain muuta soimaan.

Koidulalla oli laulujuhlien jälkeen lyhyeksi jäänyt kirjeenvaihto suomalaisen pappismiehen Antti Jalavan kanssa, mutta se jäi lyhyeksi. Koidula avioitui saksankielisen latvialaisen

sotilaslääkäri Mikkelsenin kanssa. He siirtyivät Tartosta Kronstadtin sotilassaarelle, jossa miehellä oli vastaanotto. He saivat kolme lasta. Saaren ankeat olot, vieraskielinen ympäristö ei enää ollut runoudelle otollista. Myös runoilijan terveys alkoi pettää. Hän kuoli vuonna 1896 keski-ikäisenä, ja hänet siunattiin saarelle.

Kului vielä yli 50 vuotta, kunnes Neuvosto-Virossa kulttuuripiirit muistivat, että Lydia Koidula oli runossa halunnut tulla haudatuksi kotimaan multa. Neuvosto-miehittäjiltä saatiin lupa haudata Koidula Tallinnan ”metsakalmistun” hautausmaalle, johon on siunattu myöhemmin paljon merkkihenkilöitä, muun muassa Konstantin Päts. Hautakivi on vaatimaton ja matala, mutta elämän työ on suuri ja kansallisesti merkittävä, niinpä Lydia Koivulan kuva on päässyt koristamaan Viron 100 kruunun seteliä.

Paavo Åberg

1930-luvun pula-aika ja nousukausi

1930-luvun alun lapsi kasvaa turvallisessa kodissa, mutta näkee pula-ajan mukanaan tuomaa köyhyyttä ja kuulee tarinoita pirtut-rokariyrittäjistä. Kiel-tolaki kumotaan, ja lopulta Suomen talous lähtee nousuun. Poika mene kouluun ja oppii uutta. Rippikoulu ehtii alkuun Kurkijoella vuonna 1939, kun sen keskeyttää Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen.

1930-luku on tärkeä aika-kausi niin karjalaisten kuin koko Suomen kansankin kohdalla. Olihan maassamme pula-aika, joka oli aivan eri luokkaa kuin lama, joka haittasi elinkeinoelämää Suomessa 1990-luvulla. Pula-aika ei silloin lapsen näkövinkkelistä nähtynä ollut mitenkään häiritsevä. Oli turvallinen koti ja kaikki, mitä siihen kuuluu.

Kuitenkin isän ja äidin ilmeistä ja puheista vaistosi lapsikin, että kaikki ei ollut hyvin. Kurkijoen Lopotin ja Elisenvaaran väliseltä maantieltä, joka oli melko lähellä kotiani, poikkesi usein kerjuulle jopa lapsiperheitä, jotka pyysivät köyhänapua. ”Ainha puistajal annetaan”, oli vanha karjalainen sanonta, ja se kyllä piti paikkansa. Silloin ei tunnettu sosiaaliturvaa sen paremmin kuin työttömyysturvaakaan.

Ainoa turva ainakin ikääntyneille oman kunnan asukkaille, joitten omintakeinen toimeentulo oli epävarmaa, oli Tervun kunnalliskoti, jota monet vieroksivat – ja syystäkin. Siihen maailman aikaan oli eräänlainen alennustilan tunne, kun oli kunnan elättinä ja oman tahdon oikeudet olivat minimissä.

Eräs tällainen ”vieroksuja” oli Veto-Vaslei, joka arvosti vapauttaan mitä suurimmasa määrin. Hän kulki kesällä nyytti olkapäällä ja talvella veti kelkkaa, jossa lienee ollut hänelle tärkeitä tarvikkeita, niin visusti hän varjeli kelkkaansa sivullisilta.

Eräänä kuumana kesäpäivänä Vaslei käveli tietä pitkin, kun joku pysäytti hevo- sen Vaslein kohdalle ja kehotti nousemaan kyytiin. ”Enkä tule siun kiessiheis, sie veisit miut vällei Tervuu”, vastasi Vaslei. Kyseinen isäntä kuului Kurkijoen kunnanvaltuustoon, ja Vaslei oli varovainen. Pula-aika toi esiin monia ikäviä asioita: oli pakkohuutokauppoja, kun pankit hakivat kiinteistöjä selvitystilaan. Elämä jatkui kuitenkin omaa latuaan.

Vähäosaisia ja yrittäjiä

Maito näytteli tärkeää osaa maaseudulla. Maitotili turvasi, että puotiostokset sai aina sikäli, kun tarvetta oli. Se aika opetti varmaan ja

Rippikoulupojat syksyllä 1935 Kurkijoen hautausmaan tuvan seinustalla. Keskellä eturivissä kappalainen Martti Heliövaara oikealla ja vt. kanttori Heikki Miikkulainen vasemmalla. Kuva on Kurki-Säätiön julkaisemasta kirjasta Kurkijoki kuvat kertovat.

koulutti myös, että osattiin olla vähään tyytyväisiä. Esi- merkkejä huonommasta oli harva se päivä. Joskus tuli jo ikääntynyt naishenkilö huonot vaateenrytkät päällä, seisoi ovipielessä ja sopersi nyyhkyttäen: ”Olisha se hyvä, jos antasitta jottain.” Se painui lapsen mielikuvaan, ettei ollut asiat hyvin ainakaan hänellä.

Ikäviä muistoja tällaiset pula-ajan aikaan saamat tapaukset ovat. Vastapainoksi vähän kevyempää tekstiä. Eräaseen naapurikylän taloon tuli illansuussa nuori mies, oikein reipas sellainen, pyysi ruokaa ja yösijaa. Hän lupasi korvata ne työtä tekemällä, ettei jäisi kiittolisuuden velkaa. Aamumurkinan syötyään tämä sälli hihkui: ”Työ ilomme, työ ilomme. Pistetäänkö, isäntä, hi- hat heilumaan?” He menivät takapihalle. ”Tämä huussin alusta pitäs tyhjentää nyt enstöiks”, sanoi isäntä ja jat- koi: ”Kahotaa sit muuta puu- haa jatkos.”

Mies kurkisti tutkivasti kohdetta, kääntyi isännän puoleen ja sanoi: ”Jokainen omat paskansa siivotkoon”, heilautti kättään ja käveli pois taakseen katsomatta. ”Miun täyty nauraa maha kippurassa, oli niin naseva tämä sällin repliikki”, kertoi tämä isäntä. Hän sanoi to- denneensa jo illalla, ettei se mies ollut elläissää mittää työtä tehnt, kääntä olloit sen näköst, jot melkein hiven- karvat kasvoit kämmenis.

1930-luvun alkuun kuului muutakin kuin tuo ikävä pula-aika. Suomessa oli ollut vuodesta 1919 asti voi- massa kieltolaki. Se sai monen ”yksityisyrittäjän” lain- vastaiseen toimintaan. Pon- tikka oli yksi sellainen. Kuit- tenkin näkyvin ja ”värikäin” lienee ollut siihen ai- kaan pirtutrokarit. Pirtua vir- tasi maahan niin kesällä kuin etenkin talvella jääreittejä pitkin.

Tuohon aikaan oli radio vielä harvinaisuus. Niinpä etenkin talvella kylän mies- väki poikkesi usein naapu- riin haastelemmaa. Siinäpä sitä oli radion korviketta,

kun sai kuulla kaikki tär- keimmät kuulumiset. Mies- ten keskustelu maailmanme- nosta huipentui usein johon- kin erikoiseen, joka saattoi olla esimerkiksi pirtutroka- reitten toilaukset. Pikku poi- kana sitä kuunteli korvat hö- röllä. Oli jännää, kun joku tiesi kertoa, mitä tapahtui ”lentävien” eli sen ajan lii- kennepoliisin ja pirtutroka- rin kohdatessa. Tiedossa oli, että näillä pirtumiehillä oli hyvät hevoset, juoksijat, ku- ten asia silloin ilmaistiin.

”Miulla oli pirtulasti työ- reen pohjalle lastattuna ja heinää päällä, ku tulloo len- täviin auto vastaa, pysähty ja käskiit miunki pysähtyy. Mie huikkasin: ”En mie nyt kerkii teijän kans haastelem- maa.” Nappasin tammaa vähä hännän tyvel, ja meil määntii eikä meinattu. Tam- mal ol mahan alus jalkoi täyn, mutkis mäntii, kuule- ha, välist iha yhel jalaksel. Enneko poliisit saivat autoo- se käännetty talvikelil ym- päri, ni eihä meist näkynt en- nää hapohainaa.”

Olihan se vähän kuin kis- sa-hiiri –leikkiä lapsen aja- tusmaailmassa. Sympatiat sai hevonen ja mies, oli sit- ten laitton lasti tai ei, se oli lapsesta samantekevää. Vuonna 1931 lopun neuvoa- antavan kansanäänestyksen jälkeen kieltolaki kumottiin. Kieltolaki päättyi vuonna 1932.

Meijerissä ja kauppapuodissa

Vuosi 1930 oli minulle merkittävä, sillä aloin syk- sällä koulunkäynnin oppi- velvollisuusiän saavutettua- ni. Se tiesi rajattua elämää jatkossa. Kotimäki oli jo sii- hen mennessä tuttu ja tark- kaan tutkittu. Erikoiskohte- na oli salaman iskemä pot- ero kotikalliossa. Siinä oli kiva huuhdella kuraisia var- paita. Helteisinä päivinä vesi haihtui siitä kovin nopeasti, ja se tietenkin harmitti.

Isä valjasti Vappu-tam- man kärryjen eteen. Tiesin, että maitoreissu oli kysees- sä. Oli vielä hiukan ”kesälo- maa” jäljellä, ennen kuin koulu alkaisi. ”Isä, miun tek-

köö miel tulla kyytiä otta- maa. Otattaks työ miut muk- kaa?” ”Mäne ja pese silmäis, nii lähetää sit kahen miehen matkaan!” Tuo lause ”kahen miehen” antoi hyvän sävä- yksen.

Siinä pesun ja muun läh- tötohinan aikana Toisiin Mari kiikutti Kaisan kanssa maitotonkan lähtövalmiina olevan kärryn kyytiin. Mari rupatteli kaikkea tähän mat- kaan liittyvää, muun muassa puotiostokset Mari luetteli isän muistiin luottaen. Hän kertoi: ”Lehmät ovat vähen- täneet tälle uutisen rinnas. Nyt sopi kaik maito yhtee läkkii.” Sitten hän huomasi meikäpojan ja kysyi: ”Oot- kos sieki lähös majonvien- tää, ku olet noin pyhäpäisis- säis?” Nyökkäsin myöntä- västi. ”Mänkääh sit pyryl, jot ei majot kerkii lämpe- nemmää.” Maidon jäähdy- tys oli kesäaikana työlääm- pää kuin talvella, etenkin, jos ei ollut jäitä varattuna.

Mietin menomatalla Marin sanomaa ajatusta ”uu- tisen rinnas”. Isä valisti sen tarkoittavan sitä, kun lehmät ovat kalunneet laitumet tyh- jiksi, eikä äpärikkö ole viel kasvant, jot sais lehmät pan- na nuoraa (liekaan).

Elisenvaaran Maitokaup- pa oli aikamoinen kokemus ensikertalaiselle. Maidon tuojia oli ihan jonossa vuo- roaan varttumassa. Maitojen vastaanottaja oli oikein tuhti nainen. Hän avasi tonkan kannen auki ja otti erikois- valmisteisella lusikalla maito- ja mitään sanomattomin ilmein maisteli, oliko se kel- vollista. Sitten hän ruikautti sen suustaan lattiasäleik- köön ja teki merkinnän vas- takirjaan ja antoi luvan, että sen sai kaataa vaakaan.

Kerran jäi maitokokeet tekemättä. Eräs isäntä tem- pasi tonkan kannen auki, ja siellä kellui rotta! Syntyi pii- nallinen tilanne. ”En ota sitä maitoa vastaan”, kuului ki- reä ääni. Isäntä sysäsi lakin takaraivolle ja toi esiin kan- tansa kiperässä tilanteessa. ”Onks se sit paremp ratkasu siun mielest, jos mie vien majon takasi, viskaan rotan tienvartee kottii männessäin

ja tuon huom’aamul uuves- taa siun eteheis, häh?”

Hetken kuluttua kuului kimakka ohje: ”Ottakaa se rotta pois ja kaatakaa vaa- kaa.” Ei siinä kuluttajalle vielä itsepalvelumyymälöi- tä. Tiskin takana hääri kaup- pias apulaisineen. Meininki oli lupsakkaa ja palvelu te- hokasta. Ostokset kääräis- tiin vahvaan ruskeaan pape- riin, ja narulla napattiin pa- ketti kiinni.

Kauppapuoti oli seuraava tärkeä tapahtuma tällä reissulla. Silloin ei tunnettu vielä itsepalvelumyymälöi- tä. Tiskin takana hääri kaup- pias apulaisineen. Meininki oli lupsakkaa ja palvelu te- hokasta. Ostokset kääräis- tiin vahvaan ruskeaan pape- riin, ja narulla napattiin pa- ketti kiinni.

Ennen kuin kaikki oli yn- nätty yhteen, isä sanoi: ”Tälle miun apumiehelle vielä jotain suussa sulavaa.” Hän osoitti sormellaan pa- peripäällysteisiä makeisia. ”Toki nuorelle isännälle pi- tää olla myös pussi omaan käyttöön, että tietää kaup- sas käyneensä”, haasteli kau- panhoitaja leppoisaan tyy- liin. Muistan sen makeisen nimen vieläkin. Se oli Ke- vät-karamelli, marmeladi- sellainen. Kyl niist sit suu tykkäs!

Pohdin kotimatalla sitä maitojen vastaanottajaa. ”Isä, mintäi se ihmine rui- lautti majon suustaa pois? Ois lanont kulkust alas.” ”Mihi mahhaa sellane mai- tomäärä mahtus, ko tunttol- kul sitä työtä tekköö? Sie rapisutat sitä namuspussii yhtä mittaa. Nehä loppuut, ennenkö kottii keretää.” ”Eihä ne tok lopu, ku mie otan vua yhen kerrallaa”, laskelmoin. Olivathan ne toki pienen pieniä tapahtu- mia niiden rinnalla, joita sil- loin 1930-luvun alkupuolel- la esiintyi. Ripeitten ratkai- sujen jälkeen maamme sel- visi niistä ehjänä. Ovat taak- se jäänyttä elämää kaikkine kommelluksineen päivi- neen.

Alkoi ripeä talouselämän nousukausi. Rakennettiin ja raivattiin. kansakoulu tuli käytyä jatkokursseineen kaikkineen. Vuodet vierivät omaa tahtiaan. Kannaksella

rakennettiin armeijan toi- mesta pääpuolustuslinjaa suurelta osin vapaaehtois- voimin. Se sai nimekseen Mannerheim-linja.

Rippikoulu alkoi seurakuntatalolla

Tultiin vuoteen 1939 ja marraskuuhun. Oli meikä- pojalla rippikoulu edessä. Elisenvaaran Saavanmäelle rakennettiin vuonna 1938 seurakuntatalo. Kotoani oli sinne matkaa vain noin kuu- si kilometriä. Niinpä aloitin rippikoulun siellä pastori Heimo Kortesiemen joh- dolla. Heikki Miikkulainen hoiti kanttorin tehtävät.

Muistan tuon seurakunta- talon hyvin. Se oli hirrestä rakennettu. Kuulin, että hir- ret oli tuotu Suojärveltä ai- van itärajan tuntumasta. Sei- nährret olivat komeaa pun- ahonkaa. Ja ammattikirves- miehen työn jälki näkyi sil- miä hivelevänä.

Rippikoulupäivät olivat oikein kauniita myöhäissyk- syn päiviä. Matka ei ollut rasittava uuden ”karheella” pyörällä. Kotimatalla eräs samaa matkaa kulkeva ka- veri pysähtyi ja pani tupak- kiksi. Hän ojensi Klubi-as- kin eteeni kehottaen: ”Pane sieki palamaa, sit ei henk haisu vaskal.”

Pitihän se tupakka ottaa koulukaverilta, kun osasi vielä lavastaa savun erin- omaisuutta. Vetäisin oikein henkisavut. Pahalta maistui. Silmät kiersiit vettä. Heitin savukkeen menemään. Ei ole katua tarvinnut, vaikka monenkin kokeilun jälkeen tupakkamiestä ei miust tullu.

Marraskuu alkoi olla lo- puillaan. Kanttori Miikkulainen kuulusteli virsiläk- syä. Myös pastori Kortesiemi saapui paikalle, mutta nyt upseerin univormussa. Veisattiin pari säkeistöä. Kortesiemi piti lyhyen, mutta vakavahenkisen pu- heen siitä, mihin tilantee- seen Suomi oli ajautumassa. ”Isänmaamme on suuressa vaarassa. Olen saanut käs- kyn saapua armeijan palve- lukseen. Nyt rippikoulu kes- keytetään. Saatte lähteä ko- tiin. Jatkosta en tässä vai- heessa osaa sanoa yhtään mitään.” Me lähdimme se- kavin tuntein ja ajatuksin kukin omille tahoillemme.

Marraskuun viimeisenä päivänä 1939 Neuvosto- joukot ylittivät Suomen itä- rajan koko sen pituudelta. Talvisota oli alkanut. Kar- jalan heimo joutui koke- maan niin talvi- kuin jatko- sodankin seuraamukset oi- kein kantapään kautta.

Tää korutont on kertomaa

Rippikouluni jatkui ke- vällä 1940 Viitasaaren Suojeluskuntatalolla Kurki- joen seurakunnan pastorin Martti Heliövaaran johdolla. Olimme evakkoina Viitasa-

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 28

Laturetkellä rajan tuntumassa

Aika kului nopeasti Parikkalan maamieskoulussa. Pääsiäinenkin teki tuloaan. Se varmaan oli aikaisin, koska talvi oli vielä parhaimmillaan: ei vielä mitään kevään merkkejä. Kirjoitin kotiin, etten tulisi kotiin, sillä olivat pyytäneet Anttosille.

Koska Tillin Kalle sanoi menevänsä käymään kotona, että hän toisi minulle sieltä sukset, sillä Parikkalan kaupoista niitä ei saanut. Olin sopinut isän kanssa, että hän hankkisi sukset ja sauvat. Siteet ja monot olivat jo odottamassa. Siitä olikin ollut puhetta kotona, jos niitä sattuisi tarvitsemaan.

Pyhät kuluivat rattoisasti. Tulin Anttosesta pois samaan aikaan, kuin se juna, jolla suurin osa oppilaista palasi lomilta. Kallekin tuli siinä junassa, jota oli hevonkin vastassa. Oli mieluisaa saada terveisiä kotoa. Jännittikin vähän, minkälaiset sukset isä oli ostanut. Ne olivat Suju-merkkiset ja oikein Jyväskylän suksitehtaan valmistamat. Ne tuntuivat oikein sopivilta.

Oli siinä kotoa lähetetyssä paketissa muutakin hyvää, joita sitten Kallen kanssa nautimme siitä hyvästä, kun toi paketit minulle. Tulin samaan aikaan asemalle, ettei tarvinnut kävellä Kaukolasta asti, joten minäkin sain kyydin koululle. Anttoset asuivat Kaukolassa. Silloin pääsi jo hyvin Siikalahdesta yli eikä tarvinnut kiertää Kannaksen kautta, josta olisi tullut puolta pidempi matka.

Niin oli pääsiäislomat vietetty, ja alkoi kevätkausi, mikä oli paljon vaativampi, sillä silloin alkoivat kokeet, jossa punnittiin se tieto, mitä oli jäänyt pääkoppaan. Olihan siellä vähän muutakin kuin lukemista. Esimerkiksi koululla oli hiihtokilpailut, joihin saivat osallistua muutkin kuin vain koululaiset. En muista, kilpailivatko ulkopuoliset samassa sarjassa meidän kanssa vai oliko heillä oma sarjansa. Minulle se oli sama, kunhan vain sain hiihtää. Se oli mieluisaa vaihtelua normaaliin kouluelämään.

Tillin Kalle oli harrastanut hiihtoa jonkun verran, hänellä oli kokemusta myös suksien voitelusta. Hän lupasi voidella minunkin sukseni, ja kyllä hän sen osasi. Huomasin, kuinka luisto oli hyvä ja pitokin oli erinomainen, joten niillä oli

mainio hiihdellä. Kunpa kunto vain olisi ollut parempi, sillä sinä talvena olin ensi kertaa suksien päällä kilpailumielessä. Edellinenkin talvi jäi vähälle hiihtämiselle, mutta pääasia oli reilu kilpailu, ei voitto.

Ukko nuhteli meitä kovasti

Eräänä kevättalven aurinkoisena sunnuntaina läksi meitä kuusi tai seitsemän tyttöä ja poikaa hiihtämään keväthangille. Nautimme raikkaasta kevättalven ilmasta ja hyvästä hiihtokelistä. Ei ollut väliä, missä hiihti, sillä lunta oli riittämiin, ja aurinko paistoi. Niinpä suuntasimme kulkumme Kannakselle päin, koska sinne aukenivat kumpuilevat peltoaukeat.

Aikamme hiihdettyämme ja lasketeltuamme kumparelta toiselle emme oikein enää tienneet, missä päin olimme. Jokainen meistä oli Parikkalassa ensi kertaa. Emme me siitä niin välittäneet, sillä päivä oli vasta puolessa. Ajattelimme, että kyllä me sinne koululle vielä ehtisimme.

Hiihdellessä huomasimme hyvän hiihtoladun. Yksissä tuumin läksimme uteliaina hiihtämää latua pitkin. Mihinkä se mahtaisi oikein johtaa? Aikamme sitä hiihdettyämme tajusimme, mikä latu se oli, kun eteemme aukesi valtakunnan raja. Se oli rajavartioston partiolatu.

”Aikamme sitä hiihdettyämme tajusimme, mikä latu se oli, kun eteemme aukesi valtakunnan raja.”

Emme osanneet kuvitella, että koulu sijaitsi niin lähellä valtakunnan rajaa. Hetken siinä ihmeteltyämme, mitä tekisimme, päätimme vain jatkaa matkaa. Siinä hiljakseen hiihdellesämme tuumimme vain, mahtaisiko naapurin puolella olla myös hiihtelijöitä. Ei heitä ainakaan näkynyt.

Hiihtelemällämme metsätaipaleella latu kulki samassa aukossa missä rajalinjakin, noin metrin päässä sinivalkoisesta Suomen Leijonalla varustetusta pylväästä. Noin kymmenen metrin päässä oli vastapuolella punavihreä pylvä, niin että ei ollut pitkä matka ulkomaille. Onneksi kukaan ei lähtenyt kokeilemaan, millaista siellä puolella olisi hiihdellä, vaikka ei sekään mikään ihme olisi ollut, sellaista sakkia me oltiin.

Aikamme hiihdettyämme tuli vastaan järvi, ja sen takana harjulla näkyi rajavartioston valvontatorni, ja latu läksi kiertämään sitä järveä. Hetken sitä latua hiihdettyämme me erkanimme siitä ladusta ja läksimme taas omille teillemme, kun kävi selväksi, että se oli rajavartioston valvontalatu. Emme me olleet sitä missään kohdassa ylittäneet, joten emme me mielestämme tehneet mitään luvaton, joten aivan reippain mielin läksimme suunnistamaan kohti koulua.

Kun aloimme saapua koulun pihaan, niin näimme, että Ukko siis johtaja oli meitä vastassa. Näki jo kaukaa, kuinka hän syleksi kummallekin puolelle käytävää. Arvasimme, että oli tainnut tulla tehtyä jotain sellaista, mistä ei kiitosta seuraisi. Emme olleet edes suksia jaloista irrottaneet, kun jo seisoiimme hänen edessään, kun hän jyrisi: ”Minulle soitettiin rajavartiosta, että rajalla on nähty ryhmä tuntemattomia hiihtäjiä. Minulta kysyttiin, mahtoivatkohan ne olla meidän oppilaita, sillä rajalle meneminen on kielletty. Oletteko te olleet siellä?” ”Olemme”, vastasimme kaikki yhdestä suusta. ”Etekö te usko, kun minä keran sanon, että sinne rajalle ei saa mennä. Tästä voi joutua vaikka syytteeseen”, jyrisi Ukko.

Puolustukseksemme me selitimme: ”Ei meillä ollut tarkoitusta mennä rajalle, mutta kun me huomasimme hyvän ladun, niin läksimme sitä hiihtämään. Ihmeeksemme huomasimme, että se veikin rajalle. Emme avistaneet, että se on näin lähellä koulua. Lupaamme, ettemme enää sinne mene hiihtelemään.” Muistakaa, kun, että tämä on viimeinen kerta, ja sanokaa toisillekin, että sinne rajalle ei ole mitään asiaa”, lopetti Ukko.

Vuokratilalle Vampulaan

Koulu jatkui, ja koitti aika, jolloin piti ilmoittaa, lähtisikö harjoittelijaksi vai palaisiko töihin kotiin. Viime mainituksa tapauksessa ei saisi täydellistä todistusta, ainoastaan lukuaineista saisi numeron. Jos aikoi jatkua johonkin kouluun, täytyi olla myös harjoitteluajakatoistus. Minulla ei ollut mitään aikomusta mennä jatkamaan, mutta jos isä ei ollut saanut vuokrattua itselleen vuokratilaa, niin menisi harjuriksi, niin kuin oli sovittu.

Kun mitään ei kuulunut, niin ilmoittauduin harjuriksi, mutta sanoin, että jos lähiaikoina tulisi kotoa ilmoitus siitä, että isä olisi saanut vuokrattua itselleen tilan, niin en lähtisi harjuriksi. Harkinta-aikaa sain huhtikuun alkuun. Jäinkin innolla odottamaan viestiä kotoa, ja tulihan se melkein viikko ennen kuin huhtikuu olisi alkanut. Menin heti ilmoittamaan johtajalle, etten lähtisi harjoittelemaan, vaan isän vuokraamalle maatilalle Vampulaan.

Niinpä jäin odottamaan koulun loppumista ja sitä, kun pääsisi lähtemään taas aivan uudelle paikkakunnalle, mistä ei ollut mitään tietoa. Ainoastaan sen tiesin, että se on paljon etelämpänä kuin Viitasaari. Kirjeessään isä selosti, missä hänen vuokraamansa tila sijaitsi ja minkä kokoinen se suurin piirtein oli. Siinä oli peltoa noin 14 hehtaaria. Ja vain pellot kuuluvat vuokrasopimukseen, metsä ei kuulunut vuokraan.

Päärakennus ja kaikki tarvittavat ulkorakennukset olisivat meidän käytössä, joten voisimme hakea myös lehmät Kärkölästä, minne ne oli sijoitettuna eri taloihin, siihen saakka kunnes me itse niitä tarvitsisimme.

Isä kirjoitti myös, että Tauno-eno ja Martta-täti tulisivat meidän kanssamme Vampulaan, koska Viitasaa-relta lähtisivät melkein kaikki Loimaan seudulle. Syy oli se, että kurkijokeisten lopullinen sijoituspaikka tulisi olemaan Loimaan seutu. Siten hekin olisivat jo lähempänä.

Saapumisohjeet kirjeessä

Siinä kirjeessä neuvottiin myös, miten Vampulaan oikein pääsi. Rautatien pääteasema olisi Loimaa niin kuin heilläkin. He lähtisivät Viitasaa-relta niin pian, kuin vain ehtisivät. Sen jälkeen he lähtisivät hakemaan lehmät Kärkölästä.

Sain vielä neuvot, että kun saavun Loimaa, jos asemalla ei sattuisi juuri olemaan vaaleanruskean keltaisia Lauttakylän Auto Oy:n autoja, niin minun pitäisi kysyä rautatievirkailijalta, mistä ja milloin lähtisi autoja Vampulaan. Matkaa Vampulaan oli noin 35 kilometriä. Vähän ennen Vampulan kirkkoa olisi tienhaara Kukonharjaan, ja siinä minun pitäisi jäädä pois autosta. Siinä olisi heti

Oi niitä aikoja

entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saareksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoelle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tarinat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muuttamat päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

oikealla Loimijoki aika leveenä ja siinä silta ja sillan jälkeen punainen talo vasemmalla. Sen ulkorakennuksessa, aivan tien vieressä olevassa liiterissä olisi meidän tavaroita, joten siihen voisın jättää kantamukseni.

Siitä olisi matkaa Ojan suun tilalle noin kymmenen kilometriä. Tilan päärakennus olisi oikealla, se olisi punainen ja pitkä ja koivu-jen varjossa, pääty päin tietä oleva rakennus. Hyvinä merkinä olisi hyvin vanha vilja-aitta toisella puolella tietä. Navetta ja ulkorakennukset olisivat taas vastapäätä asuinrakennusta. Näin kuvaili isäni tietä

”Menin heti ilmoittamaan johtajalle, etten lähtisi harjoittelemaan, vaan isän vuokraamalle maatilalle Vampulaan.”

Vampulan kotiin.

Koulua oli vielä jäljellä kuukauden verran, ja ilmasa oli sellaista kevään ja kesän odotusta. Ne, jotka menivät harjureiksi, jännittivät, mihin mahtaisivat joutua. Kukaan ei olisi halunnut jäädä koululle. Koululla oli paikat kahdelle pojalle ja yhdelle tytölle. Meitä, jotka emme menneet harjureiksi, oli aika monta. Me menimme kotihommiin kesäksi, mutta jokainen aikoi syksyllä palata jälleen kouluun.

Vihdoin koitti vapunaatonatto, ja saimme ruveta pakkaamaan kampeitamme ja siivoamaan kämppiämme. Toiset läksivät kotiin, toiset taas uusiin ja tuntemattomiin paikkoihin. Seuraavana päivänä koulu tyhjenisi. Aamulla saimme vielä aamupuuron ja päivällä lounaan, jonka jälkeen oli hevonen parirekineen odottamassa. Saimme laittaa tavaramme rekeen ja hypätä itsekin kyytiin, mikäli siihen mahtui.

Kevät oli myöhässä. Pelloilla oli hiukan pälvä, ja tiet olivat erittäin huonossa kunnossa. Hevosta upotti. Koska talvi oli ollut runsasluminen, teitten kohdalle oli säästynyt paljon lunta. Silloin ei aurattu kuin päätiet, koululle ei ollut aurattua tietä.

Odetus loppui Vapunpäivänä

Pian kuitenkin koitti se hetki, kun juna vislasi ja lähti viemään minua kohti uutta määränpäättä, joka oli tällä kertaa Loimaa ja siitä edelleen Vampula. Oli Vapunpäivä, kun saavuimme Loima-

maalle. Sieltä löytyi sellainen linja-auto, joka meni Vampulaan. Siihen nostin matkatavarani eli kaiken, mitä minulla siellä koululla oli ollut. Sinne ei ollut voinut jättää mitään syksyvärtten.

Loimaan aukeilla oli jo kaikki lumi pelloilta sulanut. Jossain kaukana metsän reunoilla saattoi näkyä vielä vähän lunta, joten keväät oli täällä paljon pidemmällä kuin siellä Karjalassa, mihin Parikkala kuului. Olivathan Loimaan aukeat toisenlainen näky, mihin olin siihen saakka eläissän nähnyt. Ne tekivät sellaisen suuren ja varakkaan vaikutuksen.

Ei kestänyt kauankaan, kun kuljettaja ilmoitti, että saavuimme Alastarolle. Siinäkin jäi matkustajia pois autosta. Kun olimme lähteneet Loimaalta, auto oli ollut aivan täynnä. Nyt siihen tuli vähän enemmän tilaa. Kun läksimme Alastarolta, niin kiinnitin huomioni leveenä jokeen, jota olimme tulleet jo ylityt ja nyt se taas oli tuossa oikealla. Se oli varmaan se Loimijoki, josta isä oli maininnut.

Jännitys alkoi kohota, ja maisema alkoi muuttua vähän toisenlaiseksi. Peltouaukeat hieman pienenevät, ja maasto muutenkin muuttui vähän kumpuilevaksi. Jännitys kohosi, kun jo kaukaa edessä huomasin kirkkotorin näkyvän. Ajattelin, mahtaako kuljettaja muistaa pysähtyä Kukonharjan tien risteykseen. Ja muistihan hän. Vähän ennen risteystä kuljettaja ilmoitti, että nyt oltiin Kukonharjan tien risteyksessä ja pysäytti auton.

Se oli vuonna 1955

Että me oltiin nuoria ja me silloin luultiin kaiken hyväksi saamme ja me vielä uskottiin kättemme voimaan vahvaan ja me työtä tehtiin, työtä oikein innolla.

Ja nyt...

Että me ollaan vanhoja ja jo annetaan periksi: ei saatu maalimaa valmiiksi ja me vaan nauretaan, annetaan työt perinnöksi ja jos heillä olisi yhtä lystiä kuin meillä.

Anna

Kalakurkien pilkkikauden päättäjäiset Tammelassa

Aurinkoisena sunnuntai-
na 23.4. järjestivät Kalakur-
jet kevään päätöspilkkit
Tammelassa. Siellä yhteis-
metsäalueella on useita pie-
niä järviä, joista Kalakurjet

suuntasivat kohti Valkjär-
veä. Mukana oli kymmen-
kunta pilkkijää.
Jäätä oli vielä sen verran,
ettei kukaan kastellut itse-
ään. Sen verran ohutta jää

kuitenkin jo oli, että tote-
simme pilkkikauden olevan
auttamattomasti tältä talvel-
ta ohi.
Nyt ei kyseessä ollut kil-
pailu, vaan nautiskelimme

Melkeinpä ”keitaaksi” voisi sanoa laavualuetta, jonne Pentti Kalakurjet vei makkaranpais-
toon. Kahvi ja eväät maistuivat pilkkijöille.

kaikessa rauhassa hyvästä
tunnelmasta ja kauniista ke-
väisestä säästä. Tällä kertaa
ei saamattomaks’ jäänt’
kukkaa, sillä jokkaine sai
jottai. Kalamäärä vaihteli
yhdestä 50 kappaleeseen, ja
nii pienii kaikk olliit, ettei
niist syömäkalaks olt, vaa
joutiit kettujen ruuvaks’.

Runsaan kolmen tunnin
pilkkimisen jälkeen suunta-
simme laavulle makkaran-
paistoon ja eväitä nautiske-
lemaan. Siellä kului iltapäi-
vä rattoisasti mukavia juttu-
ja kertoillen ja murreanoja
arvuutellen. Myös tärkeitä
kalastukseen liittyviä asioi-
ta tuli julki, ja Ville antoi-
kin hyvän niksin, miten
avannonreunaan tarttuneen
koukun saa kätevästi irtoa-

maan.
Nyt on haikein mielin
taas pistettävä pilkkiveh-
keet kesäsäilöön, mutta ei
huolta, sillä kohta alkaa ke-
säongintakausi. Silloin taas
näissä kalaisissa merkeissä
tavataan mukavan harras-
tuksemme parissa. Hyvää
kesää kaikille.

Raija Laaksonen

Mielipide

Kerjääjät ja antajat

Kerjääminen ja kaupus-
telu kielletty, lukee vielä
joissain rappukäytävissä.
Taitaa vähäistä olla suora
kerjääminen, se on yleensä
naamioitu jonkun hyvän
asian nimiin. Köyhissä
maissa näkee kerjäläisiä,
vaikka oppaat ja muut mat-

kalaiset sanovat, ettei niitä
kannata ”noteerata”.
Muistan Jerusalemin pö-
lyisen kadun laidalla olleen
pienen tumman mytyn, jos-
ta pilkisti hento käsi pyytä-
en. Tarkemmin katsottuna
tällä istuvalla mytyllä oli
pieni mytty (vauva) sylissä.

Isot ja lihavat matkaseura-
laiseni sanoivat sen mytyn
vain ”filmaavan”. Monissa
maissa lapset kerjäävät ja
oikein tappelevat roposista.
Viipurissa yksi poika oli
isoon pahviin kirjoittanut:
”Oen opo; ei äitiä, ei issää,
ei ruokaa.” Luulisi, että
ison ja rikkaan valtion her-
roja ilettäisi, kun heidän ka-
tulapsiaan ja muita surkeita
autetaan. Mitä vielä!

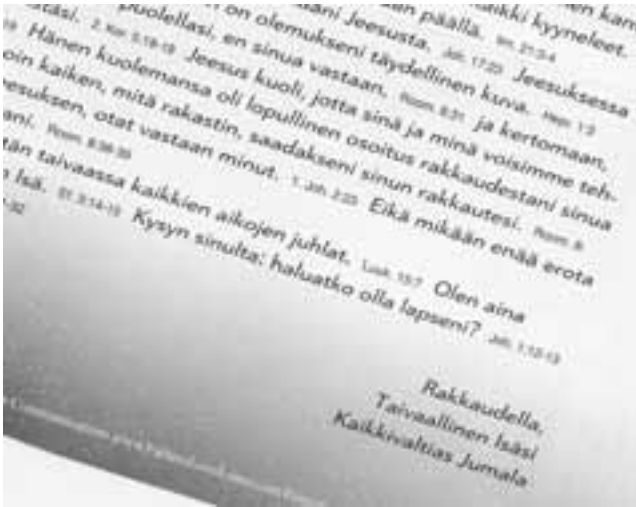
Kerran eräs rouva kehui,
miten hänen kotoaan muis-
tettiin jouluna köyhiä vie-
mällä limppu mökkiläisille.
Nuorena ihmettelin, tuliko
yhdestä limpusta joulu köy-
hään mökkiin. Sainpa aika
sapiskat, kun en osannut ar-
vostaa jaloa tekoa. Karja-
lassa päin ja vähän muual-
lakin vietiin naapuriin läm-

viemään nopeasti aseman
ohi.

Jäin kaipaamaan tästä
dokumentista tietoa siitä,
miksi niitä ihmisparkoja ei
yritetty evakuoida pois ase-
malta. Aikaa olisi ollut 15-
20 minuuttia. Tunsin mieli-
pahaa niistä ”tosiasioista”,
joita ne naapurin juhlat ja
mitalisade esittivät. Siellä
ei laitettu kynttilää vakan
alle 20 vuodeksi kuten
meillä. Sellaista se elämä
on. Toisia juhlitaan tappa-
misesta, toiset saavat syyn
maansa puolustamisesta.

Minusta on hullunkurisi-
ta keskustella vanhusten,
invalidien ja sotaveteraani-
en huollosta. Invalidit ja
veteraanit kerjäävät edel-
leenkin varoja omatoimi-
sesti, vaikka rahaa Suomes-
sa on. Paljon puheita, vähän
villoja. Kevät sentään vielä
tohti tulla, kysymättä lupaa.
Terveisin

Lyyli Hautamäki

pimäisiä ja ”tappajaisia”
pitkin vuotta.

Nykyisin kerjuu suoreti-
taan postitse tai puhelime-
la. Postissa tulleet kirjeet
voi heittää roskiin, poikke-
uksen tekee joulukortit. Jos
niitä käyttää, pitää maksaa,
muuten tuntuu syntiseltä.
Puhelinpyytäjät ovat koulu-
tettuja. He osaavat saada
vastaajan vipuun.

Heli-ambulanssin keräys

tuntui ihan oikealta asialta,
sitten selvisi rahojen lipsu-
neen väärin taskuihin. Eikä
kähmijä taitanut saada ran-
gaistustakaan. Jos minä te-
kisin saman, ihan varmasti
saisin heti hilut kinttuihin.

Joulun alla tuli raha-
pyyntö, joka suorastaan
kuohutti. Allekirjoituksena
oli: ”Taivaallinen Isäsi
Kaikkivaltias Jumala”.
Näet Venäjällä on noin 18

000 lapsivankia 64 vanki-
leirillä ja olosuhteet surke-
at. Ei taida mummon eurot
paljon tuntua missään tuol-
laisessa tilanteessa. Joku ul-
komaalainen oli keksinyt
idean tähän kerjuuseen, ja
se on ollut monissa maissa
tuottoisa. Uskon monen
heittäneen tämän kirjeen lu-
kematta pois.

Onhan antamisen ilo pa-
rasta iloa, vaikka moni ei
voi sitä harrastaa. Joku an-
toi Korkeasaaren apinoille-
kin rahaa; on jollain eurot
löysässä.

Tiedän, että avun anta-
minen on tärkeää ja siten on
saatu paljon hyvää aikai-
seksi. Tuli mieleen mum-
mon neuvo: ”Anna puista-
jil, eteki, jos hää on mieron
tiel, mut varo kaiken maali-
man konnii.” En mahda
maaliman menolle mitään,
parasta kasvattaa kynsiä,
vaikka niillä ei pääse raha-
puuhun, voihan raapia kat-
tilanpohjia.

Anna

Escon puumerkki

Äitienpäiväjuhla vuonna 1928

Äitienpäiväjuhla vuonna 1928 Hiitolan Pääjälässä, Tenholan Huuhkan talossa. Huomattava komean juhmallinen havuköynnös oviaukon ympärillä. Kuvan on lähettänyt Sylvia Nuutinen o.s. Lankinen Vihtistä.

Korjauksia ja täsmennyksiä Korpisaarta käsitteleviin juttuihin ja kuviin

Kurkijokelaisessa nro 8-9/24.2.2006 jutussa Korpisaari, Kurkijoen saarikylä Laatokan rannalla sivulla 9 olevassa valokuvassa on patjantekorussilaisia. Opettajana on Elli Sannisto (ei Saunisto) ja yhtenä kurssilaisena Sanna Jakonen o.s. Mielonen (ei Maria Mielonen).

Kurkijokelaisessa nro 14-15/7.4.2006 jutussa Martti Jakonen muistelee kotikyläänsä Kurkijoen

Korpisaarta, osa 1 sivulla 10 oleva kuva on Martta Riitamaan. Korpisaaren alkuperäiset koulukuvat ovat Martta Riitamaan, joka antoi Reino Kontulaiselle kuvat kopioitaviksi kokoelmiinsa ja julkaistaviksi.

Kurkijokelaisessa nro 16-17/ 21.4.2006 jutussa Martti Jakonen muistelee kotikyläänsä Kurkijoen Korpisaarta, osa 2 sivulla 6 olevasta kuvasta puuttuu kuvateksti. Se kuuluu: Kor-

pisaaren kansakoululaiset koulun rappusilla 4.6.1935 vasemmalta ylhäältä Pauli Meklin, Aili Jakonen, Aune Mielonen (Meskasilla), eturivissä vasemmalta Tekla Meklin, Aune Nenonen, Erkki Nenonen (ei koululainen), Martta Jakonen, Saimi Kuronen (Myhkiistä), Elsa Jakonen, Helvi Kuosa ja Anna Mielonen. Korpisaaren alkuperäiset koulukuvat ovat Martta Riitamaan.

Äitienpäiväksi Kurkijoki-aiheisia lahjoja!

Esimerkiksi "emännänviiri" lipputankoon 80 €
Uusi Kurkijoki-pöytälippu 35 €
Kurkijoki-kirjat 13 € - 21 € - 40 € - 75 €

Hae tai tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta Koulukuja 7, 32200 LOIMAA, puh. 050-521 3336

JATKOA SIVULTA 9

ren Keihärinkosken perukoilla Vihtori Oinosen talossa. Komunmylly oli talon lähiosoite. Matkaa kirkonkylään oli 35 kilometriä.

Isä onnistui saamaan minulle kortteerin rippikoulun ajaksi aromakeläisten Otto ja Onni Mielosen perheen luota. He asuivat aivan kirkonkylän tuntumassa. Torikan Jussi Titon suunnasta oli petikaverina. Hyvä sopu sijaa antaa.

Viitasaaren pojat kävivät samaan aikaan rippikoulua oman pitäjänsä kirkossa. Pientä kahnausta "iltalomilla" sattui, mutta ei mitään vakavampaa. Paikallinen poika ihmetteli kahvilan pöydässä kovalla äänellä sitä, kun karjalaisilla oli vain kaksi ruokaa: piiras ja kiisseli. Siihen evakkopoika sannuu sipas: "Teilpä kelpaa, ku on peräti kolme ruokaa: on keittoperu, halkoperu ja kalaperu."

Viitasaarella peruna oli peru. Tämä kuuluu kai ihan normaaliin sääntöön, että vähän nokitellaan, kun eri murteet ja tottumukset kohtaavat.

Kaunista seutua tuo Viita-

saari oli silloin, ja on tietysti sitä edelleenkin. Muistuu mieleen, kun lentokone jyräsi kirkonkylän yllä, ilmeisesti kuvasi Keiteleen järvi- maisemia. Heliövaara sanoi: "Eiköhän pojat mennä ulos, niin nähdään paremmin?" Ei meitä tarvinnut kahdesti kärkeä, kun oltiin pihalla. Heliövaara heilutti kättä, ja lentäjä vaaputti tasoja näin vastaten tervehdykseen.

Rippikoulu saatiin sillä kerralla päätökseen normaaliin tapaan. Mutta kieltämättä tuollainen keskeytys juuri aikuisuuden kynnyksellä ja omalle kohdalle osuneena jätti unohtumattoman muiston lopuksi elämään.

Vuoden 1941 keväällä evakkokausi Viitasaarella päättyi. Tuli tieto, että lopullinen sijoituspaikkamme oli Loimaa. Kesä oltiin Loimaalla, kun tuli tieto, että kotiseutu oli vapautettu. Kotimme oli polttamatta. Pääsisimme lähtemään kotiin.

Oli se hieno tieto silloin, että pääsisi takaisin omille juurilleen. Jatko onkin sitten oma tarinansa. Joku olikin päättänyt Karjalan kohtalosta toisin. Näin muisteli

Pauli Sinkkonen

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. J. K. Paasikivi ja C. G. E. Mannerheim
2. supi
3. Ulf Sundqvist
4. englanninvinttikoiria
5. kivittämällä
6. anaconda (jopa 7 metriä)
7. Järvenpäähän, kotinsa Ainolan puutarhaan
8. Miina Sillanpää
9. Juhani Salenius
10. yhdeksän

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATILAISelta

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppалankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA
LOIMAAN MUSIIKKI
Puh. 7622 950, Oikokatu 3
Avoimma: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

LOIMAAN VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO
Kauppалankatu 2, puh. 763 2001
Avoimma: Ma - pe 8.30-17

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan Aluesairaala

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - To 9 - 17
tai sopimuksen mukaan

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 02-7605 1221

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus-turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari

Julkinen kaupanvalvostaja
Kauppалankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolombus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Asianajaja, varat. Jari Heikman varatuomari Kaarina Nylamo varatuomari Katri Nieminen varatuomari Anne Röppänen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Tarjoukset voimassa: perjantai - lauantai 5. -6.5.2006

Herkulliset vaihtoehdot loppuviikolle!

HK Porsaan pihvifilee marinoitu n. 900 g

7,95 kg

Suomalainen naudan paistijauheliha

5,99 kg

Valiojogurtti Vanilla 1 kg

1,99 prk

Vaasan Leipänen 6 kpl 430 g (4,16 kg)

1,79 pkt

Spar Mansikka- tai Vaniljatuutti 6 kpl 415 g (4,80 kg)

1,99 pkt

Karhu III 12-pack 7,75+1,20 (1,96 l)

8,95

Suomalainen Emännän parempi pihvi possun ulkofileestä

8,90 kg

Atria Balkan tai Juustobalkan 500 g (4,98 kg)

2,49 kpl

HK:n Camping grillimakkarat 500 g (3,58)

1,79

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18,

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR

KAUPPAMIES LOIMAA

Alko 762 2062

nonstop parturi 040-765 7028

Näilläistä muotia **Loimatar** 762 2848

Kahvila 762 4432

LOP-Kultapiste 763 2150

Oljatar 762 1413

Ritvan ja Olin 763 68520